

**ÜLEVAADE
EESTI OSALEMISEST EUROOPA LIIDU
KOHTU JA EFTA KOHTU MENETLUSTES
JA
EESTI VASTU ALGATATUD
RIKKUMISMENETLUSTEST
2009 - 2010**

**Välisministeerium
Euroopa Liidu Kohtu büroo
Jaanuar 2011**

SISSEJUHATUS

Käesolev ülevaade käsitleb Eesti seisukohtade kaitsmist Euroopa Liidu Kohtu ja EFTA kohtu (Euroopa Majanduspiirkonna kohus) ees ning Euroopa Komisjoni algatatud rikkumismenetlustes ajavahemikul 1. jaanuarist 2009 kuni 31. detsembrini 2010.

Eesti seisukohtade kaitsmine Euroopa Liidu Kohtus ja EFTA kohtus

Kokkuvõtvalt võib nentida, et Eesti seisukohalt oli tegemist aktiivse ning väga eduka perioodiga. Kõigepealt tuleb välja tuua, et 2009. aasta sügisel tegi Üldkohus otsused esimeses kahes kohtuasjas, kus Eesti on Euroopa Komisjoni vastu kohtusse hagi esitanud. Niinimetatud kasvuhoonegaaside kohtuasjas rahuldab kohus Eesti hagi, suhkrutrahvi puudutavas asjas mitte. Seda võib pidada väga heaks tulemuseks, arvestades et liikmesriikide keskmine eduprotsent sellistes asjades on väga väike. Eestile edukalt lõppenud kohtuvaidlust Üldkohtus kasvuhoonegaaside asjas pidas ka kohus ise väga oluliseks, pühendades sellele märkimisväärselt pika osa oma aastaraamatus.¹

Kindlasti väärib eraldi väljatoomist asjaolu, et kõigist üheteistkümnest sel perioodil kohtuotsuseni jõudnud eelotsuseasjast, milles Eesti oma märkused esitas, tegi kohus kümne puhul Eesti seisukohti peegeldava otsuse. Sealjuures õnnestus tulemuslikult Eesti seisukohti kaitsta kõigi nelja kohtuotsuseni jõudnud eelotsuseasja puhul, kus taotluse oli esitanud Eesti kohus.

Sel ajavahemikul esitas Eesti lisaks esmakordselt seisukoha ühes EFTA kohtu nõuandva arvamuse andmise asjas, milles kohus jõudis samuti Eestiga samale järeldusele. Esmakordne oli ka Eesti seisukoha esitamine ühes Euroopa Kohtult arvamuse küsimuse asjas välislepingu eelnõu kooskõla kohta aluslepinguga.

Märkimist väärib, et Eesti seisukohti on tulnud kaitsta vägagi erinevates valdkondades, mille hulka kuulub Eesti praktika põllumajandustoetuste jagamisel, laovaru tasu arvestamise õiguspärasus Eestis, EL tolliseadustiku tõlgendamine, EL õigusaktide avaldamise mõju, merereostus, ajakirjandusvabadus, liikmesriigi otsustuspädevus oma kodanikkonna määramisel, maagaasituru liberaliseerimise tingimused, mitteresidentide tulu maksustamise reeglid.

Sekkumise vajalikkust arutab ametkondadevaheline töörühm ning selle kinnitab üldjuhul Euroopa Liidu koordinaatsioonikogu. Kui tegemist on küsimusega, milles Eesti pole varem seisukohta kujundanud, esitatakse see valitsusele. Mitte igas haruministeeriumi poolt esialgu välja toodud eelotsuseasjas ei pruugi Eesti Euroopa Kohtule seisukohti esitada. Sekkumisvajadus otsustatakse alles pärast täiendavat sisuliste ning Euroopa Liidu õiguse aspektide analüüsi, samuti kaaludes Eesti poliitilisi prioriteete ja nende haakumist kohtuasjaga. Kindlasti aitab selline eelnev põhjalik analüüs kaasa Eesti seisukohtade kaitsmise heale tulemuslikkusele.

Euroopa Liidu Kohtu üldist arengut puudutavatest teemadest väärib märkimist Lissaboni lepingu jõustumine 1. detsembril 2009. See tõi kaasa kohtu pädevuse laienemise näiteks justiits- ja

¹ Euroopa Liidu Kohtu aastaaruanne 2009: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7000/.

siseasjade valdkonnas. Samuti muutus selgemaks kohtu struktuur ning muutusid teatud kohtuinstantside nimetused. Käesolevas ülevaates on läbivalt kasutatud kehtivates aluslepingutes (Euroopa Liidu leping, edaspidi ka ELL, ja Euroopa Liidu toimimise leping, edaspidi ka ELTL) kasutatud nimetusi: Euroopa Liidu Kohus, mis koosneb Euroopa Kohtust, Üldkohtust (endine Esimese Astme Kohus) ja Avaliku Teenistuse Kohtust.

Rikkumismenetlused

Üldise positiivse tendentsina saab välja tuua, et Eesti suhtes algatatud rikkumismenetluste arv on vähenenud. Kui aastatel 2007 ja 2008 algatati Eesti vastu vastavalt 48 ja 32 rikkumismenetlust, siis nii 2009. kui ka 2010. aastal algatati 26 uut menetlust. Samas on suurenenud kohtusse jõudnud rikkumismenetluste arv. Üldjuhul on siin tegemist direktiivide õigeks ajaks ülevõtmata jätmisega või lünkadega ülevõtmises. Kaks rikkumismenetlust direktiivi ülevõtmise hilinemise asjades jõudsid ka rikkumist tuvastava kohtuotsuseni. Mis puudutab hilinemise põhjuseid, siis reeglina on need seotud ajaplaneerimisega – kas hakatakse ülevõtmismeetmete eelnõusid koostama liiga hilja või liidetakse need mahukate eelnõudega, mille menetlus on aeganõudev.

Siin tuleb silmas pidada, et komisjonile on direktiivide õigeaegse ülevõtmise tagamine üks prioriteete, ning ta menetleb selliseid asju kiiresti. Lissaboni lepinguga tehtud muudatuse alusel on komisjon saanud võimaluse nõuda sellistes asjades Euroopa Kohtult liikmesriigile rahalise trahvi määramist juba esimeses rikkumist tuvastavas kohtuotsuses – võimalus, mida komisjon plaanib hakata kasutama üldjuhul kõikides rikkumismenetlustes, mille esemeks on direktiivide ülevõtmise hilinemine. Ka Eestis tuleks võimalike trahvide vältimiseks riigisisest direktiivide õigeaegne ülevõtmine selgelt prioriteediks seada.

Mis puudutab rikkumismenetlusi, kus komisjoni etteheited on sisulist laadi, siis tuleb positiivse poole pealt kindlasti märkida, et väga paljudel juhtudel loobub komisjon pärast Eesti vastuste saamist vähemalt osast oma esialgsetest etteheidetest. Sellele aitab kaasa kindlasti ka see, et sageli korraldatakse rikkumismenetluste raames vahetuid kohtumisi komisjoni ametnikega, et Eesti seisukohti tõhusamalt seletada ja paremini aru saada komisjoni murekohtadest. Siin on häid tulemusi andnud klassikalise läbirääkimisformaadi kasutamine.

Ülevaade koosneb kahest osast. Esimeses osas on vaadeldud kõiki Euroopa Liidu Kohtus ja EFTA kohtus menetletud kohtuasju, milles Eesti on perioodil 2009-2010 osalenud. Teises osas kajastatakse rikkumismenetlusi, mis on selle aja jooksul Eesti suhtes algatatud või milles on toimunud muudatused võrreldes eelmise ülevaatega.²

Ülevaate on koostanud Välisministeeriumi Euroopa Liidu Kohtu büroo direktor ja Eesti esindaja Euroopa Liidu Kohtus kuni 31. augustini 2010 Lembit Uibo, büroo direktor ja Eesti esindaja Euroopa Liidu Kohtus alates 1. septembrist 2010 Marika Linntam (tel 637 7441) ja sama büroo juristid Nele Polli (tel 637 7411), Merili Kriisa (tel 637 7425) ja Helena Braun (tel 637 7434).

² Ülevaade Eesti osalemisest Euroopa Ühenduste Kohtu menetlustes ja Eesti vastu algatatud rikkumismenetlustest 2004-2008. Välisministeerium, Euroopa Liidu kohtu büroo, märts 2009.

1. OSA

EESTI OSALEMINE EUROOPA LIIDU KOHTU JA EFTA KOHTU MENETLUSTES

Euroopa Liidu (edaspidi EL) liikmesriik saab Euroopa Liidu Kohtu menetlustes osaleda hageja, kostja või ühe poole nõuete toetuseks menetlusse astujana. Lisaks on liikmesriigil võimalus esitada seisukohad Euroopa Kohtule (edaspidi EK) eelotsuse menetluses või arvamuse andmise menetluses.

Kokku jõudis 2009. aastal EK-sse 561 vaidlust. Neist 143 olid nn otsesed hagid, mille raames pöördus üks menetluspool hageja otse EK-sse. Suurema osa EK-sse jõudnud menetlustest moodustavad eelotsusetaotlused, mida 2009. aastal esitati 302. Aastal 2010 jõudis EK-sse kokku 631 vaidlust, eelotsusetaotlusi oli neist 385. Põhjalikuma ülevaate EK ja Üldkohtu tegevusest ja statistikast saab Euroopa Liidu Kohtu aastaaruandest.³

Esimeses peatükis tutvustatakse Eesti osalemist hageja, kostja ja menetlusse astujana nendes menetlustes, kus Euroopa Liidu Kohus on poolte vaidluse lahendajaks (nn otsesed hagid). Teine peatükk käsitleb EK-s toimuvaid eelotsusemenetlusi, kus Eesti on pidanud vajalikuks oma seisukoha esitada. Kolmandas peatükis on välja toodud EK arvamuse andmise menetlus, milles Eesti osales. Neljandas peatükis on käsitletud EFTA kohtu nõuandva arvamuse menetlust, milles Eesti seisukoha esitas. Viiendas peatükis on esitatud kokkuvõtlik statistika.

Järgnev kohtuasjade ülevaade on koostatud selliselt, et kõigepealt esitatakse vaidluse asjaolud. Seejärel näidatakse ära Eesti seisukoht, eelotsusetaotluste puhul muu hulgas kaalutlused menetlusse astumise / seisukoha esitamise otsustamisel. Lõpuks märgitakse ära menetluse seis (näiteks kohtuotsus / kohtujuristi ettepanek asjaomases vaidluses).

I OTSESED KAEBUSED

1. Apellatsioonid (kohtuasjad, kus Eesti oli Üldkohtus hageja):

1) Kohtuasi C-505/09 P, Euroopa Komisjoni apellatsioonkaebus Üldkohtu otsuse T-263/07 tühistamiseks (kasvuhoonegaaside kohtuasi)

23. septembri 2009. aasta otsusega rahuldas Üldkohus Eesti hagi, mille Eesti esitas 16. juulil 2007. Hagis nõudis Eesti Euroopa Komisjoni (edaspidi *komisjon*) otsuse tühistamist, sest komisjoni otsuse tulemusena vähendati Eesti jaotuskavas ettenähtud lubatud heitkoguseid ligi poole võrra. Sellisel heitkoguste vähendamisel oli Eesti majandusele potentsiaalselt negatiivne mõju. Üldkohus leidis, et komisjon oli ületanud oma pädevust jaotuskavade hindamisel ja lisaks rikkus hea halduse põhimõtet. Komisjon esitas EK otsuse peale apellatsioonkaebuse.

1. Apellatsioonkaebuse sisu

Esiteks leiab komisjon apellatsioonkaebuses, et Üldkohus oleks pidanud hagiavalduse teatud osades vastuvõetamatuks tunnistama. Komisjon on seisukohal, et kohus ei oleks tohtinud

³ Euroopa Liidu Kohtu aastaaruanne 2009: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7000/.

tühistada otsust tervikuna, vaid oleks pidanud jätma kehtima otsuse teatud sätted, mida Eesti eraldi ei vaidlustanud. Teiseks leiab komisjon, et kohus tõlgendas valesti direktiivi eesmärki ja võrdse kohtlemise põhimõtet. Kolmandaks tõlgendas kohus komisjoni arvates valesti hea halduse põhimõtte ulatust ja neljandaks kordab komisjon sisuliselt oma esimest etteheidet, et kohus on valesti tõlgendanud otsuse erinevaid sätteid, kuna tühistas otsuse tervikuna.

2. Eesti seisukoht

Eesti esitas seisukoha, milles palub EK-I jätta apellatsioonkaebus rahuldamata. Eesti on seisukohal, et kuna Eesti hagi puudutas otsuse põhisisu tühistamist (lubatud heitkoguste üldkoguse määramine), millega on seotud kõik otsuse sätted, siis ei oleks otsuse teatud sätete eraldi kehtima jäämine kuidagi põhjendatud. Eesti leiab, et Üldkohus ei ole eksinud direktiivi eemärgi ega võrdse kohtlemise põhimõtte tõlgendamisel. Üldkohus leidis Eesti hinnangul õigesti, et võrdse kohtlemise põhimõttele viitamine ei saa muuta komisjoni ja liikmesriigi pädevuste jaotust. Lisaks ei õigusta pädevuse ületamist lähtumine direktiivi üldeesmärkidest. Õigusel põhinevas ühenduses peavad haldusaktid olema vastu võetud eri haldusasutustele antud pädevust arvestades. Peale selle leiab Eesti, et komisjon on kohtuotsust valesti tõlgendanud ja ei ole toonud tegelikult välja ühtegi argumenti tõestamaks, et Üldkohus on hea halduse põhimõtte tõlgendamisel eksinud.

3. Menetluse seis

Eesti esitas vastuse apellatsioonkaebusele 1. märtsil 2010 ja vasturepliigi 13. oktoobril 2010. Menetluse astusid Eesti toetuseks Läti ja Tšehhi ning komisjoni toetuseks Taani. Eesti esitas märkused Taani seisukohtadele 8. detsembril 2010. Pärast kirjaliku menetluse lõppu on võimalik taotleda suulist istungit. Kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab EK Üldkohtu otsuse. EK võib sellisel juhul teha asjas ise lõpliku kohtuotsuse või suunata asja tagasi otsustamiseks Üldkohtule.

2) Kohtuasi C-535/09 P, Eesti apellatsioonkaebus Üldkohtu otsuse T-324/05 tühistamiseks (suhkrutrahvi kohtuvaidlus)

2. oktoobri 2009. aasta otsusega ei rahuldanud Üldkohus Eesti hagi, mille Eesti esitas 28. augustil 2005. Hagi puudutas määruse (EÜ) nr 832/2005 tühistamist, mis tõi Eesti jaoks kaasa märkimisväärse rahalise kohustuse. Eesti vaidlustas komisjoni otsuse selles osas, mis käsitles kodumajapidamistes hoitavat suhkru kogust ja selle koguse eest riigile umbes 300 miljoni krooni (umbes 19 miljoni euro) ulatuses määratud rahalist kohustust. Eesti esitas Üldkohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse.

1. Apellatsioonkaebuse sisu

Eesti ei ole mitmes punktis nõus Üldkohtu argumentatsiooniga ja leiab, et kohus on teinud otsuse langetamisel vigu. Muu hulgas ei ole Eesti vaidlusaluse kohtuotsusega nõus järgnevatel kaalutlustel. Esiteks analüüsis kohus komisjoni volinikule antud volituse ulatust valikuliselt, piirdudes vaid voliniku teatise hindamisega ja ignoreerides kesksel tõendit – komisjoni koosoleku protokollit. Seega tõlgendas kohus valesti EÜ asutamislepingu artiklis 219 (ELTL artikkel 250) sätestatud kollegiaalsuse põhimõtet, kuna ta hindas valesti volinikule antud volituse ulatust. Teiseks hindas kohus valesti, et ühinemislepingu ja määruse 60/2004 eesmärk suhkuruturu

üleminekumeetmete puhul on vältida mis tahes häireid suhkruturul. Kuna Eesti hinnangul moodustasid kodumajapidamistes olevad varud vähetähtsa osa 2003. ja 2004. aasta kvooditoodangust (0,38%), siis nende koguste osas tekkinud nõudluse vähenemine ei toonud tootjale sellist kahju, mis läheks vastuollu suhkruturu eesmärkidega. Kolmandaks kirjutas kohus liikmesriigile ette kohustuse, mida ei ole määruuses ette nähtud – ühestki määruuse artiklist ei tulene, et liikmesriik oleks saanud või pidanud kõrvaldama kodumajapidamistes olevaid varusid.

2. Menetluse seis

Eesti esitas apellatsioonkaebuse 15. detsembril 2009 ja repliigi komisjoni vastusele 23. juulil 2010. Menetlusse astus ka Läti, kes toetab Eesti nõudeid. Praeguseks on kirjalik menetlus lõppenud ning 2. novembril 2010 esitas Eesti taotluse suulise istungi korraldamiseks. Kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab EK Üldkohtu otsuse. EK võib teha sellisel juhul asjas ise lõpliku kohtuotsuse või suunata selle tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.

2. Kohtuasjad, kus Eesti on kostja

Seitsmeteistkümmel korral on komisjoni ETL artikli 258 alusel algatatud rikkumismenetlus jõudnud kohtu faasi. Hagi esitamise õigus tekib komisjonil pärast seda, kui põhjendatud arvamuses sätestatud tähtajaks ei ole Eesti rikkumist kõrvaldanud. Kümme hagi on komisjon tagasi võtnud, sest Eesti on jõudnud kohtumenetluse piisavalt varajases staadiumis vajalikud meetmed vastu võtta ja rikkumised kõrvaldada. Kaks direktiivi mitteõigeaegset ülevõtmist puudutavat kohtuasja on jõudnud kohtuotsuseni. Ühel juhul oli Eesti kohtuotsuse ajaks rikkumise kõrvaldanud, teisel juhul kõrvaldati rikkumine ligikaudu kolm kuud pärast kohtuotsust.

Lühikokkuvõtted kohtuasjadest, milles Eesti on kostja, on esitatud käesoleva ülevaate 2. osas (ülevaade Eesti vastu algatatud rikkumismenetlustest).

3. Kohtuasjad, kus Eesti on ühe poole toetuseks menetlusse astuja

Kõigil EL liikmesriikidel on õigus astuda EK ja Üldkohtu menetlustesse. Sellisel juhul ei esita menetlusse astuja kohtule iseseisvaid nõudeid, vaid esitab väited ühe menetluspoole toetuseks. Menetlusse astumise eesmärgiks on vältida kohtu otsusega kaasneda võivaid ebasoodsaid tagajärgi. Eesti on menetlusse astunud kokku seitsmel korral. 2009. aasta jooksul Eesti ei astunud ühtegi menetlusse, kuid kohtuotsuseni jõudis üks menetlus ja ühes menetluses esitas kohtujurist oma arvamuse.

1) T-316/05 Küprose Vabariik versus Euroopa Komisjon

1. Vaidluse asjaolud

Küprose Vabariik pöördus hagiga EK-sse määruse nr 832/2005 (millega määratakse 2004. aastal liitunud liikmesriikide suhkru, isoglükooosi ja fruktoosi üleliigsed varud) tühistamiseks.

2. Eesti seisukoht

Põhjused, et Küprose hagi on seotud Eesti hagiga komisjoni vastu nn suhkrutrahvi kohtuvaidluses (T-324/05), puudutades sama määruse tühistamist, oli Eesti huvides sekkuda ka käesolevasse vaidlusesse Küprose toetuseks. Eesti seisukoha esitamisel keskenduti sellistele argumentidele, mida oli võimalik siduda Eesti seisukohtadega nn suhkrutrahvi kohtuvaidluses.

3. Menetluse seis: EK otsus

2. oktoobri 2009. aasta otsusega ei rahuldanud Üldkohus Küprose hagi, mis käsitles määruse nr 832/2005 tühistamist.

2) C-54/08 Euroopa Komisjon versus Saksamaa Liitvabariik

1. Vaidluse asjaolud

Komisjon esitas rikkumismenetluste raames hagi Saksamaa vastu, sest seal on kehtestatud notari kutsealale kodakondsuse nõue. Komisjon leidis muuhulgas, et notarid ei ole avaliku võimu teostajad, mistõttu ei saa neile kohaldada EÜ asutamislepingu artiklis 45 ettenähtud erandit ja seega piirata teiste liikmesriikide kodanike ligipääsu notari kutsealale. Erand sätestab, et EÜ asutamislepingus sätestatud nelja põhivabaduse (kaupade, teenuste ja isikute vaba liikumine ning asutamisevabadus) tagamise põhimõtteid ei kohaldata liikmesriigi nende tegevuste puhul, mis on kas või ajutiselt seotud avaliku võimu teostamisega.

2. Eesti seisukoht

Eesti huvi on, et notari institutsioon jääks EL õiguse kohaldamisalast välja ning et notarite kvalifikatsiooninõudeid ja organisatsioonilist korraldust oleks võimalik igal liikmesriigil määrata suveräänselt. Eesti astus menetlusse Saksamaa toetuseks.

Eesti esitas EK-le seisukoha, et EK praktika toetab arvamust, mille järgi notarite kutsetegevus jääb asutamislepingu artikli 45 kohaldamisalasse (ELTL artikkel 51). EK on lähtunud avalikku võimu käsitlevates kohtuasjades eelkõige vaidluse all oleva tegevuse iseloomust ja on leidnud, et tegevus peab olema siduva mõjuga ega tohi olla ainuüksi ettevalmistavat või tehnilist laadi, samuti ei tohi see olla pelgalt juhuslik. Notari roll Eesti õigussüsteemis on sarnane kohtuniku rolliga ning sisuliselt võib notarit pidada kohtueelseks õiguskaitseorganiks. Notarite ametitegevus ei ole üksnes ettevalmistav tegevus, vaid notariaalsed dokumendid ning kanded on siduva iseloomuga nii isikutele kui ka täitevorganitele.

3. Menetluse seis

Eesti esitas EK-le seisukoha 19. novembril 2008. Lisaks Eestile sekkusid Saksamaa poolel veel 10 liikmesriiki. Ühendkuningriik sekkus komisjoni toetuseks.

Kohtujurist esitas oma arvamuse 14. septembril 2010. Kohtujurist on sarnaselt Eestiga seisukohal, et notari amet kuulub ELTL artikli 51 kohaldamisalasse. Erinevalt Eesti seisukohast leiab kohtujurist seevastu, et ka avaliku võimu teostamist puudutavate tegevuste osas võib liikmesriikide otsustusõigust piirata, kui see on proportsionaalne EL õiguse põhivabaduste kaitse huvides. Kuna kohtujuristi arvates ei ole notari tegevuse puhul seotus riigivõimu täitmisega piisavalt ulatuslik, ei ole notari ametile kodakondsusnõude kehtestamine proportsionaalne.

II EELOTSUSEMENETLUSED, KUS EESTI ON SEISUKOHA ESITANUD

1. Eelotsusemenetluse iseloom

Eelotsusemenetlust (ELTL artikli 267 alusel) võib pidada üheks olulisemaks menetluseks EK-s. Nagu eespool nenditud, moodustavad suurema osa EK-sse jõudnud menetlustest (2009. aastal 561-st saabunud kohtuasjast oli eelotsusetaotlusi 302) just eelotsusemenetlused.

Eelotsusemenetluse eesmärgiks on tagada EL õiguse ühtne tõlgendamine EK ja riigisiseste kohtute koostöös. Selleks on liikmesriigi kohtul, juhul kui ta kahtleb EL õigusakti tõlgendamises või kehtivuses, õigus ja teatud juhtudel ka kohustus pöörduda tekkinud küsimustega EK poole. Riigisisene kohus juhindub põhikohtuasja lahendamisel EK otsusest.

Eelotsusemenetluses peatab liikmesriigi kohus riigisisese kohtumenetluse eelotsuse küsimustele vastuse saamise ajaks. EK edastab eelotsusetaotluse kõigile liikmesriikidele, kellel on kahe kuu jooksul võimalus esitada eelotsusetaotluses püstitatud küsimuste kohta oma seisukohad. On tavaks, et igas eelotsusemenetluses esitab seisukoha ka komisjon. Hiljem edastatakse kõigile liikmesriikidele seisukohtade esitamist vajalikuks pidanud teiste liikmesriikide ja institutsioonide kirjalikud seisukohad. Liikmesriikidel on võimalik oma seisukoht esitada ka suulises menetluses.

1.1. Menetluse olulisus

Eelotsuse menetluses tehtud EK lahendid on jõuliselt kujundanud EL õiguse arengut, täiendades intensiivselt nii aluslepinguid kui ka sekundaarõigust, luues uusi õiguspõhimõtteid ja laiendades EL õiguse rakenduspraktikat. Erialakirjanduses peetakse seetõttu just EK-d üheks integratsiooniprotsessi olulisimaks mootoriks. EK tegevuse poliitilist iseloomu illustreerivad näited EL õiguse ülimuslikkuse põhimõtte loomisest, põhiõiguste integreerimisest EL õiguskorda ja EL õiguse vahetu kohaldatavuse põhimõtte loomisest. Tähelepanuvääriv, kuid Eesti õiguskorrale võõras on see, et kõik eelloetletud põhimõtted löi EK vaatamata vastava kirjaliku õiguse puudumisele. Selles väljendub EL õiguse pretsedentlik ja õigusloomeline iseloom.

Seega erineb EK kohtumenetluse laad ja mõju ulatus oluliselt Eestis kehtivast kohtusüsteemist. EK ei ole pelgalt kirjapandud õiguse tõlgendaja, vaid tal on ka oluline roll EL õiguse loomisel ja pretsedendiõiguse arendamisel. EK on sageli foorumiks, kus jätkub liikmesriikide vaheline dialoog ja debatt õigusakti mõtte ja täpse sisu üle. Seega on seisukoha esitamine eelotsusemenetluses liikmesriigi jaoks oluline vahend oma huvide kaitsmiseks EL-s.

Eelotsus on formaal-juriidiliselt siduv vaid seda küsinud kohtule. Pidades silmas EK lahendite pretsedentlikku iseloomu, on EK antava tõlgendusega sisuliselt seotud aga kõik liikmesriigid. Seega on eelotsusemenetluse näol liikmesriikide valitsuste käes oluline vahend mõjutada EL poliitika kujundamist ja kaitsta seeläbi oma huve.

1.2. Eesti praktika

Eesti on siia maani esitanud seisukohad 24 menetluses. Neist kuuel juhul oli tegemist menetlustega, mis said alguse Eesti kohtutest (ühel juhul on eelotsusetaotluse esitanud Riigikohus, kolmel korral Tallinna Halduskohus ja kahel korral Tartu Ringkonnakohus). Liikmesriigi valitsus esitab üldjuhul EK-le oma seisukoha, kui eelotsust küsivaks kohtuks on liikmesriigi enda kohus. Seda eelkõige seetõttu, et EK otsustab selles vaidluses EL õiguse kohaldamise üle just asjakohases liikmesriigis ja annab hinnangu selle liikmesriigi seaduse kooskõlale EL õigusega.

Järgnevalt käsitletakse kokkuvõtvalt kuut kohtuasja, kus eelotsust on küsinud Eesti kohus. Neist neljas on EK otsuse teinud 2009. aastal. Seejärel tutvustatakse teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlusi, milles Eesti on pidanud vajalikuks oma seisukohad esitada.

2. Ülevaade eelotsusemenetlustest, mille on algatanud Eesti kohtud

1) C-241/07 Otsa Talu (põllumajandustoetused)

1. Vaidluse asjaolud

Pärast ühinemist EL-ga avanes Eesti põllumajandustootjatele võimalus taotleda EL ühise põllumajanduspoliitikaga kaasnevaid toetusi keskkonnahoidliku tootmise eest. 2004. aastal rakendati põllumajanduslikku keskkonnatoetust kohustusega maksta 2004. aastal ja neljal järgneval aastal toetust umbes 310 miljonit krooni aastas. Valdav osa 2004. aastal esitatud taotlustest otsustati rahuldada. Pärast taotluste rahuldamist selgus, et keskkonnahoidliku tootmise toetuse rahastamiseks ettenähtud vahenditest ei piisa uute taotluste vastuvõtmiseks 2005.–2006. aastal. Põllumajandusminister andis sel põhjusel välja määruse, millega taotlejate ringi kitsendati ja taotluse võisid esitada vaid need, kellele oli varem toetus määratud.

JK Otsa Talu OÜ (AS Agrofarmi õigusjärglane) oli seisukohal, et selline määrus on vastuolus EL õigusega. Otsa Talu tõlgendab EL õigust (määrus nr 1257/1999) nii, et selle kohaselt peaks toetusi määrama igal aastal ka uutele taotlejatele. Lisaks leiab Otsa Talu, et olukorras, kus eelarvevahendeid napib, oleks pidanud vähendama kõikide toetusi proportsionaalselt.

Riigikohus esitas 14. mail 2007 EK-le eelotsusetaotluse küsimustega selle kohta, kas EL määrusega nr 1257/1999 on vastavuses keskkonnahoidliku tootmise eest makstava põllumajandusliku keskkonnatoetuse taotlusele esitatavate nõuete muutmine toetusperioodi kestel selliselt, et varasemaga võrreldes on piiratud nõuetele vastavate subjektide ringi.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest EK otsustab selles vaidluses põllumajandustoetuste jagamise põhimõtete üle Eestis.

Kuigi Riigikohus avaldas eelotsusetaotluses arvamust, et selline subjektide ringi piiramine ei pruugi olla õiguspärane, leidis Eesti valitsus, et antud juhul oli see igati õigustatud. Määrusest

tulenev iga-aastane toetuse andmine ei tähenda seda, et igal aastal peab saama toetust taotleda, vaid see tähendab seda, et mitmeaastase kohustuse võtnud tootjatele makstakse toetust igal aastal. Lisaks leidis Eesti valitsus, et toetussummade proportsionaalne vähendamine oleks viinud selleni, et Eesti oleks pidanud rikkuma oma lepingulist kohustust eelnevalt toetuse saanud tootjate ees, kellele ei oleks saanud kogu oodatavat summat välja maksta.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK leiab oma 4. juuni 2009. aasta otsuses sarnaselt Eesti seisukohaga, et EL õigusega ei ole vastuolus see, kui eelarvevahendite ebapiisavuse korral muudab liikmesriik toetusperioodi keskel maaelu arengu toetuse määramise tingimusi ja kitsendab toetuse saajate ringi.

2) C- 560/07 Balbiino (üleliigne laovaru)

1. Vaidluse asjaolud

EL kehtestas uutele liikmesriikidele põllumajanduse ühist turukorraldust käsitlevad üleminekumeetmed, et vältida ühisturгу mõjutavate kaubandushäirete ohtu, mis tulenes kümne uue riigi ühinemisest EL-ga 1. mail 2004. Üleminekumeetmed on kehtestatud Euroopa Komisjoni määrustega nr 1972/2003/EÜ ja 60/2004/EÜ. Määrused sätestavad liikmesriigi kohustuse nõuda ettevõtjatelt tasu üleliigsete laovarude eest.

Vaidluse esemeks oli AS Balbiino taotlus tühistada talle põllumajandusministri poolt määratud üleliigse laovaru tasu. AS Balbiino on kahtluse alla seadnud üleliigse laovaru tasu seaduse (edaspidi ÜLTS) vastavuse EL määrustele, aga ka kooskõla Riigikohtu varasema otsusega sarnases küsimuses⁴. Tegemist on nn suhkrutrahvi vaidluse riigisisese jätkumisega, kus Eesti riigil lasub kohustus nõuda tasu üleliigseid varusid kogunud ettevõtjatelt.

Tallinna Halduskohus esitas 28. novembril 2007 EK-le kuus küsimust komisjoni eespool nimetatud määruste tõlgendamise kohta. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kuivõrd on ÜLTS vastavuses EL õigusega.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest vaidluse tulemus mõjutas riigi võimalust ettevõtjatelt üleliigse laovaru tasu sisse nõuda.

Eesti seisukoht oli järgmine: nii ÜLTS kui ka selle alusel ettevõtjatelt üleliigse laovaru tasu nõudmise meetodika vastab EL õigusele. Ettevõtja ühinemisele eelnevate aastate varude keskmise suurendamine kordajaga 1,2 on komisjoni määrusega kooskõlas – selle rakendamise eesmärk oli vähendada kõigi käitlejate üleliigse laovaru suurust nii, et tagatud oleks majanduskasvu arvestamine käitleja tegevuse suhtes. Ka Tallinna Halduskohtu teistele küsimustele vastates leidis Eesti, et ÜLTS on õiguspärane ja vastab EL õigusele.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK jõudis 4. juuni 2009. aasta otsuses kõigile eelotsusetaotluses esitatud küsimustele vastates Eesti seisukohaga samale tulemusele. Kohtu hinnangul on määrused jätnud liikmesriigile

⁴ Riigikohtu 5. oktoobri 2006. aasta otsus nr 3-3-1-33-06.

paindlikkuse arvutusmeetodi valikul, mistõttu on Eesti sätestatud tingimused põllumajandustoodete ülemääraste varude arutamisel ja tuvastamisel nendega kooskõlas.

3) C-56/08 Pärlitigu (klassifitseerimine)

1. Vaidluse asjaolud

Eesti äriühing OÜ Pärlitigu importis Norrast tehistingimustes kasvatatud Atlandi väärislõhe kalaselgroogusid ja deklareeris seda toodet kui inimtoiduks mittekölblikku. Maksuhaldur asus seisukohale, et tegemist on inimtoiduks kölbliku tootega, millest tulenevalt määrati kaubale uus kaubakood, mis aga tingis täiendavate lisamaksude tasumise kohustuse.

Tallinna Halduskohus esitas 16. jaanuaril 2008 EK-le eelotsusetaotluse EL Nõukogu tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku⁵ tõlgendamise kohta. Täpsemalt soovis Tallinna Halduskohus teada, millise kaubakoodi alla tuleb klassifitseerida tehistingimustes kasvatatud Atlandi väärislõhe külmutatud selgroog.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest EK otsustab selles vaidluses ühise tollitariifistiku kohaldamise üle Eestis.

Eesti väljendas kirjalikes seisukohtades arvamust, et kala selgroog on inimtoiduks kölblik toode. See järeldus on tuletatav kombineeritud nomenklatuuri üldreeglitest ning ühise tollitariifistiku I lisas esitatud kombineeritud nomenklatuuri selgitavatest märkustest.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK leidis 16. juuli 2009. aasta otsuses sarnaselt Eesti seisukohaga, et kombineeritud nomenklatuuri tuleb tõlgendada selliselt, et tehistingimustes kasvatatud Atlandi väärislõhe külmutatud selgroog, mis saadakse peale kala fileerimist, on inimtoiduks kölblik toode juhul, kui see kaup on inimtoiduks kölblik tollivormistuse ajal, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

4) C-140/08 Rakvere Lihakombinaat (klassifitseerimine ja üleliigne laovaru)

1. Vaidluse asjaolud

Eelkäsitletud Balbiino kohtuvaidlusega sarnaselt oli ka käesoleva vaidluse esemeks AS Rakvere Lihakombinaat taotlus tühistada talle põllumajandusministri ning Maksu- ja Tolliameti poolt määratud üleliigse laovaru tasu. Lisaks samadele õigusküsimustele, mis olid vaidluse all Balbiino asjas, tõstatas ettevõtte küsimuse ka lihamassi klassifitseerimisest.

Tallinna Halduskohus esitas 19. märtsil 2008 EK-le eelotsuse küsimuse, kuidas klassifitseerida külmutatud kana mehaanilisel konditustamisel saadavat lihamassi – kas rupsi või kanatükkidena. Selle küsimuse vastusest sõltub, kas toodet saab lugeda üleliigse laovaru hulka kuuluvaks või mitte.

⁵ määrus (EMÜ) nr 2658/87 I lisas esitatud kombineeritud nomenklatuur.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest vaidluse tulemus mõjutas riigi võimalust ettevõtjatelt üleliigse laovaru tasu sisse nõuda.

Eesti leidis, et külmutatud kanaliha liigitatakse nii kombineeritud nomenklatuuris sätestatud klassifitseerimise üldreeglite kui ka neid täiendavate harmoneeritud süsteemi selgitavate märkuste kohaselt rubriiki „kana külmutatud tükid ilma kontideta” ning seetõttu kuulub maksustamisele üleliigse laovaru tasuga. Muudes küsimustes jäi Eesti Balbiino kohtuasjas väljendatud seisukohtade juurde: ÜLTS on EL õigusega kooskõlas.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK nõustus 29. oktoobri 2009. aasta otsuses mõlema etteheite puhul Eesti seisukohtadega. Esmalt leidis ta, et Eesti on tooted õige kaubakoodi alla kvalifitseerinud. Seejärel kinnitas EK üle ÜLTS kooskõla EL õigusega, korrates kohtuotsuses C-560/07 (Balbiino) väljendatud. EK andis aga erinevalt Balbiino kohtuasjast riigisisesele kohtule täpsemad suunised mõiste „määruste ülevõtmine” sisustamiseks: riigisisesse õigusesse on üle võetud selline õigusakt, mis võimaldab isikel tutvuda komisjoni määruse sisu ja struktuuriga.

5) C-249/09 Novo Nordisk (ravimireklaami käsitlevad eeskirjad)

1. Vaidluse asjaolud

Ravimitootja Novo Nordisk avaldas arstidele mõeldud meditsiiniajakirjas Lege Artis ravimireklaami, milles kasutas muuhulgas teadusajakirjast võetud tsitaate. Ravimiamet kohustas oma ettekirjutusega ravimitootjat Novo Nordisk lõpetama ravimiseadusele mittevastava reklaami avaldamise, sest ravimiseaduse kohaselt ei tohi reklaam sisaldada informatsiooni, mis ei sisaldu Ravimiameti kinnitatud ravimi omaduste kokkuvõttes. Novo Nordisk esitas kaebuse Tartu Halduskohtusse, kes seda ei rahuldanud. Seejärel esitas Novo Nordisk apellatsioonkaebuse, tuginedes muuhulgas direktiivile 2001/83.

Tartu Ringkonnakohus esitas 11. juunil 2009 EK-le eelotsusetaotluse, milles esiteks küsis, kas direktiivis 2001/83 sisalduv nõue, et ravimireklaam peab olema kooskõlas ravimi omaduste kokkuvõttega, on kohaldatav ka juhul, kui reklaam sisaldab teadusartiklis avaldatud tsitaate. Teine vaidlusküsimus käsitleb sisuliselt seda, kas Eesti ravimiseadus vastab direktiivile. Ravimiseadus näeb ette, et ravimi reklaam peab põhinema ravimi omaduste kokkuvõttel ega tohi sisaldada teavet, mida nimetatud kokkuvõttes ei ole.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest EK otsustab selles vaidluses vahetult EL õiguse kohaldamise üle Eestis.

Esimese küsimuse puhul leiab Eesti, et tegu on üldnõudega, mida tuleb järgida igasuguse ravimireklaami puhul. Teise küsimuse puhul läheb ravimiseadus sisuliselt kaugemale kui direktiivist tulenev nõue, et reklaam peab olema kooskõlas ravimi omaduste kokkuvõttega. Eesti põhjendab sellist direktiivi sätte tõlgendust vajadusega kaitsta rahva tervist, mis on direktiivi põhieesmärk, samuti objektiivsuse tagamise vajadusega.

3. Menetluse seis: Kohtujuristi arvamused

Kohtujurist esitas oma arvamuse 19. oktoobril 2010. Kohtujuristi arvamused ühtivad Eesti seisukohaga selles osas, et ravimite reklaamimisel on esmatähtis lähtuda ravimi omaduste kokkuvõttest. Kohtujurist on valinud Eestiga võrreldes aga paindlikuma direktiivi tõlgenduse ning leiab, et teatud juhtudel peaks olema võimalik ravimireklaamis esitada ka informatsiooni, mida ravimi omaduste kokkuvõttes ei sisaldu ja mida sellest otseselt tuletada ei saa.

6) C-523/09 Rakvere Piim ja Maag Piimatööstus (veterinaarjärelevalve tasu)

1. Vaidluse asjaolud

Tartu Ringkonnakohtus esitas 6. novembril 2009 eelotsusetaotluse, milles soovib teada saada, kas Eesti veterinaarjärelevalve tasu süsteemi teatud aspektid on kooskõlas määrusega 882/2004.

Määrus 882/2004/EÜ näeb ette veterinaarjärelevalve tasude miinimummäärad, mida Eesti rakendab. Samas on määruses sätestatud ka võimalus kehtestada kõrgema tasu, nähes sellisteks juhtudeks ette kulupõhisuse tõendamise kohustuse. Miinimummäärast madalamat lõivu lubab määrus liikmesriigil kohaldada ainult üksikute ettevõtjate suhtes tingimusel, et täidetud on teatud kohustuslikud nõuded. Kuna määruse tekst ei ole üheselt mõistetav, on see andnud kaebuse esitajatele võimaluse väita, et Eesti peab kulupõhisust tõendama isegi juhul, kui rakendab määruses ettenähtud miinimummäära, ilma et kohustuslikud tingimused madalama lõivu kohaldamiseks oleksid täidetud.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest EK otsustab selles vaidluses veterinaarjärelevalve tasude kohaldamise üle Eestis.

Eesti on seisukohal, et määrust on õigesti rakendatud, tuginedes oma seisukoha esitamisel määruse eesmärgile ja asjakohase sätte ülesehituse loogikale. Miinimummäärast madalamat lõivu lubab määrus liikmesriigil kohaldada ainult üksikute ettevõtjate suhtes, seega ei saa see olla üldreegel.

3. Menetluse seis

Eesti esitas oma seisukoha EK-le 19. aprillil 2010.

3. Eelotsuse küsimused teiste liikmesriikide kohtutelt

1) C-135/08 Rottmann (EL kodakondsus)

1. Vaidluse asjaolud

Endine Austria kodanik Rottmann, kes sai valedokumentide esitamisega Saksa kodakondsuse, kaotas selle pärast pettuse tuvastamist. Kuna Rottmann kaotas Saksa kodakondsuse saamisega automaatselt Austria kodakondsuse, jäi ta kodakondsuseta. Rottmann vaidlustas Saksa kohtus kodakondsuseta isikuks muutumise õiguspärasuse, väites, et lisaks Saksa ja Austria

kodakondsuse kaotamisele kaotas ta ka EL kodakondsuse ja sellega seonduvad õigused, mistõttu rikub selline olukord EL õigust. Saksamaa kohus algatas eelotsusemenetluse, esitades EK-le küsimused EL kodakondsusega seotud õiguste ja liikmesriigi kodakondsusõiguse vahelise seose kohta.

2. Eesti seisukoht

Eesti jaoks oli seisukoha esitamine oluline, sest Eesti hinnangul on riigi kodakondsuspoliitika, eriti oma kodanikkonna määramise reeglid, iga liikmesriigi poliitilise valiku küsimus.

Eesti esitas seisukoha, mille kohaselt ühenduse õigus kohaldub liikmesriigi kodakondsuse äravõtmise ja andmise küsimustele piiratult. Liidu kodakondsus on liikmesriigi kodakondsust täiendav seisund, millest tulenevatele õigustele juurdepääsu reguleerib vaid liikmesriigi õigus.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK leiab 2. märtsi 2010. aasta otsuses sarnaselt Eesti seisukohale, et kodakondsuse saamise ning kaotamise tingimuste kindlaksmääramine kuulub põhimõtteliselt liikmesriikide pädevusse. EK lisas siiski, et selle pädevuse kasutamisel peavad liikmesriigid silmas pidama EL õigust. Liikmesriik võib otsustada ära võtta pettuse teel saadud kodakondsuse ka juhul, kui sellega kaasneb kodakondsuse (ning seega ka EL kodakondsuse) kaotamine, tingimusel et ta järgib proportsionaalsuse põhimõtet.

2) C-265/08 Federutility (maagaasi siseturg)

1. Vaidluse asjaolud

Vaidluse esemeks oli gaasi müügiga tegelevate ettevõtete taotlus tühistada Itaalias kehtivad riigisisised õigusnormid, mis annavad riigisisesele reguleerivale asutusele gaasi hinna määramise pädevuse ka pärast turu liberaliseerimiseks ettenähtud tähtaega 1. juulil 2007. Itaalia kohus on EK-le esitanud eelotsusetaotluse maagaasi turu avamist käsitleva direktiivi 2003/55/EÜ tõlgendamise kohta.

2. Eesti seisukoht

Eelotsusetaotluses esitatud küsimus oli Eesti jaoks oluline, kuna sarnaselt Itaaliaga kehtis ka Eestis tururegulaatori kehtestatud kohustuslik gaasimüügihinna regulatsioon. Arvestades Eesti gaasisektori eripära (seda iseloomustab tugev kontsentreeritus ning täielik sõltuvus Venemaa-poolsest gaasivarustusest), mistõttu puuduvad sarnaselt Itaaliaga tõhusa konkurentsi tingimused, otsustas Eesti kohtuasjas arvamust avaldada ning esitas argumendid, mis toetaksid direktiivi tõlgendamist Eestile soodsas suunas.

Eesti esitas järgmise seisukoha: vaatamata direktiivi nõudele, et liikmesriikide gaasiturud peavad 1. juulil 2007 olema täielikult avatud ning kõiki tarbijaid tuleb käsitleda vabatarbijatena (s.t neil on õigus vabalt enda valitud tarnijalt gaasi osta), on hinnaregulatsioon teatud juhtudel ka avatud turul võimalik ja vajalik. Hinnaregulatsioon on võimalik avalike teenuste osutamise kohustuse raames ning see ei ole vastuolus turu täieliku avamisega tingimusel, et EL õigusest tulenevad nõuded on täidetud. Lisaks leiab Eesti, et hinnaregulatsioon on vajalik tarbijate kaitseks.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK leidis 20. aprilli 2010 otsuses sarnaselt Eestile, et liikmesriigi sekkumine gaasi lõpptarbija tarnimise hindade kehtestamisse pärast 1. juulit 2007 võib olla vajalik tarbijate kaitseks. EK otsuse kohaselt ei ole EL õigusega vastuolus riigisisised õigusnormid, mis määravad kindlaks gaasi tarnimise hinnataseme, kui need õigusnormid vastavad teatud tingimustele.

3) C- 340/08 M (FC) and Others (rahvusvahelised sanktsioonid, terrorism)

1. Vaidluse asjaolud

Ühendkuningriigis kerkis küsimus nõukogu määruse 881/2002 (milles sätestatakse nende isikute loetelu, kelle suhtes kohaldatakse rahaliste vahendite ja muude finantsallikate külmutamist) tõlgendamise kohta. Sanktsiooni subjekti abikaasale maksti invaliidsuse tõttu sotsiaaltoetust. Ühendkuningriigi pädev asutus tõlgendas seda potentsiaalse terrorismi toetamisena, mistõttu sanktsiooni subjekti abikaasal tuleb sotsiaalabi saamiseks taotleda luba ja näidata, et toetust ei kasutata terroristlikel eesmärkidel. Ühendkuningriigi kohus soovis sisuliselt teada, kas sotsiaaltoetuse maksmine sanktsiooni subjekti abikaasale on rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemine üksnes seetõttu, et sanktsiooni subjekti abikaasa elab koos sanktsiooni subjektiga.

2. Eesti seisukoht

Eestile oli seisukoha esitamine oluline, sest Eesti on rahvusvaheliste sanktsioonide rakendamisel ja rahvusvahelise sanktsiooni seaduse väljatöötamisel võtnud aluseks põhimõtte, et rahvusvahelist sanktsiooni saab rakendada vaid sanktsiooni subjekti suhtes. Üksikisiku õiguste piiramine üksnes seetõttu, et ta on rahvusvahelise sanktsiooni subjektiga mingil viisil seotud, ei ole õiguspärane. Sellist lähenemisviisi toetab vajadus tagada õigusselgus ning säilitada tasakaal riigi julgeoleku ning isiku põhiõiguste ja -vabaduste vahel.

Eesti esitas EK-le seisukoha, mille järgi on määruse selline tõlgendamine, et seda kohaldatakse subjekti abikaasale, liiga lai, tuues kaasa üksikisiku õiguste ebaproportsionaalse riive ohu.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK 29. aprilli 2010 otsus on sarnane Eesti seisukohale ja selle kohaselt ei loeta terrorismiga seotud isiku toetamiseks tema abikaasale sotsiaaltoetuse maksmist üksnes sel põhjusel, et abikaasa elab nimetatud isikuga koos ja võib kasutada osa rahast selliste kaupade või teenuste eest tasumiseks, mida nimetatud isik tarbib või millest ta kasu saab.

4) C-359/08 Stichting Greenpeace Nederland (geneetiliselt muundatud organismid)

1. Vaidluse asjaolud

Madalmaade kohus leidis, et geneetiliselt muundatud organismide (edaspidi GMO) kasvatamise koha võib avalikustada üldandmete täpsusega. Selle oli kahtluse alla seadnud keskkonnakaitse organisatsioon Greenpeace, nõudes geneetiliselt muundatud maisi kasvatamise koha avalikustamist katastriüksuse täpsusega. Madalmaade kohus esitas EK-le eelotsuse küsimused direktiivi 2001/18/EÜ tõlgendamise kohta, soovides teada, millise täpsusega tuleb üldsusele avalikustada GMO-de kasvatamise koht.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest direktiivi ülevõtva Eesti seaduse (geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadus) kohaselt ei ole ette nähtud GMO põldkatsete koha igakordne võimalikult täpne avalikustamine, vaid Eesti seadus jätab GMO-de keskkonda viimise loa taotlust hindavale komisjonile koha avalikustamise ulatuse määramisel diskretsiooni.

Eesti esitas seisukoha, et direktiiv 2001/18/EÜ jätab GMO-de keskkonda viimise koha mõiste sisustamisel liikmesriigile diskretsiooni. Isikute informeerimine iga üksiku katse täpsest asukohast ei ole alati põhjendatud, mistõttu ei saa direktiivis sätestatud mõistele anda ühest tähendust. Otsus keskkonda viimise koha avalikustamise ulatuse kohta on liikmesriigi pädevuses.

3. Menetluse seis

EK presidendi 13. mai 2009 määrusega kustutati kohtuasi registrist, kuivõrd kohtuotsust C-552/07 arvestades võttis eelotsust küsinud kohus eelotsusetaotluse tagasi.

5) C-440/08 Gielen (mitteresidentide soodsam maksustamine)

1. Vaidluse asjaolud

Mitteresidentist FIE (elukoht Saksamaal) vaidlustas Madalmaades maksuhalduri otsuse, mis ei lubanud tal oma tuludest mahaarvamisi teha, sest ta ei täitnud töötatud tundide arvu kriteeriumit. Kaebuse esitaja arvates peaks maksuhaldur arvestama ka tema Saksamaal ettevõtluseks kasutatud töötunde, mille tulemusena oleks tal õigus teha mahaarvamisi. Madalmaade kohus esitas eelotsuse küsimuse, leides, et olukord, mis lubab mitteresidenti puhul tundide kriteeriumi määramisel arvesse võtta üksnes Madalmaades töötatud tunnid, samas kui residentide puhul arvestatakse ka välismaal töötatud tunde, on diskrimineeriv ning piirab asutamisvabadust EÜ asutamislepingu artikli 43 tähenduses. Madalmaade kohus soovis EK-lt teada, kas nimetatud vastuolu kõrvaldab seadusest tulenev võimalus mitteresidentil valida, et teda koheldakse residentina.

2. Eesti seisukoht

Eelotsusetaotluses esitatud küsimus oli Eesti jaoks oluline, kuna tegemist oli laiema põhimõttelise laadi mitteresidentide maksustamist puudutava küsimusega. Eesti arvamus avaldamise tingis ka see, et Eesti tulumaksuseadus sisaldab sätteid, mis oleksid võinud anda alust sarnase mitteresidentide maksustamist käsitleva vaidluse tekkimisele Eestis.

Eesti leidis, et Madalmaade seadus ei piira EÜ asutamislepingus sätestatud asutamisvabaduse teostamist, sest see annab võimaluse residentide ja mitteresidentide võrdseks kohtlemiseks ning asjaomasel juhul loobus kaebuse esitaja sellest ise, soovides residentidest soodsamat kohtlemist.

3. Menetluse seis: EK otsus

Erinevalt Eestist jõudis EK 18. märtsi 2010 otsuses järeldusele, et tegu on mitteresidentide kaudse diskrimineerimisega. Seda ka hoolimata asjaolust, et FIE-l oleks olnud võimalus valida ka enda maksustamine residentina.

6) C-62/09 Association of the British Pharmaceutical Industry (geneeriliste ravimite eelistamise skeem)

1. Vaidluse asjaolud

Eelotsusetaotlus puudutas Ühendkuningriigi süsteemi, millega nähakse perearstikeskustele ette lisaraha, kui nad kirjutavad välja geneerilise ravimi. Kuna geneerilised ravimid on harilikult kõige odavamad vastavas ravimite klassis, siis võeti nimetuskohased soodusprogrammid kasutusele selleks, et vähendada ravimitele tehtavate riiklike kulutuste kogusummat. Kaebuse esitaja märkis, et direktiivi 2001/83/EÜ kohaselt on seoses ravimite väljakirjutamisega keelatud igasugusel kujul reklaam, millega kaasnevad kingitused, rahalised soodustused või mitterahalised hüvitised.

Ühendkuningriigi kohus soovis sisuliselt teada, kas direktiiviga on vastuolus, et riiklik tervishoiusüsteem on ravimitele kulutatavate summade vähendamiseks sisse seadnud programmi, mille kaudu võib teatud geneeriliste ravimite retseptide kirjutamise eest pakkuda arstidele rahalisi stiimuleid.

2. Eesti seisukoht

Eelotsusetaotluses esitatud küsimus oli Eesti jaoks oluline, sest tegemist oli laiema põhimõttelise laadi küsimusega liikmesriigi pädevusest enda tervishoiusüsteemi korraldamisel.

Eesti esitas seisukoha, mille kohaselt on liikmesriikidel lai kaalutusõigus selle kohta, milliseid ravimikasutuse otstarbekuse suurendamise meetmeid rakendada. Kuna boonused otstarbeka ravimikasutuse eest on heaks abinõuks vähendada riigi ja patsientide kulutusi, siis tuleb võimaldada riigil selliseid meetmeid võtta. Eesti hinnangul ei tohiks direktiivi 2001/83/EÜ kasutada liikmesriikide rahvatervisealase pädevuse kitsendamiseks.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK märgib 22. aprilli 2010 otsuses sarnaselt Eesti seisukohale, et direktiivis sätestatud keelu puhul peetakse silmas äri- ja tööstustegevust ja seetõttu ei tohiks see laieneda rahvatervise eest vastutavale ametiasutusele. EK märgib ka, et liikmesriikidel on lai kaalutusõigus oma sotsiaalkindlustussüsteemide korraldamisel.

Kokkuvõttes leiab EK, et kaasuses kirjeldatud rahalised soodusprogrammid, mille seavad sisse rahvatervise eest vastutavad liikmesriigi ametiasutused, et vähendada oma valdkonna kulutusi, ei ole vastuolus EL õigusega.

7) C-72/09 Rimbaud (EMP äriühingu maksustamine)

1. Vaidluse asjaolud

Eelotsusetaotlus puudutab Prantsusmaa maksuseadustiku sätteid, mis reguleerivad Prantsusmaal asuvate kinnisasjade turuväärtuselt tasuvat maksu. Prantsusmaa residendist äriühingud on nimetatud maksust vabastatud, samas kui kolmandas, sealhulgas Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riigis asuvate juriidiliste isikute Prantsusmaal paiknevate kinnisasjade turuväärtust maksustatakse kolme protsendilise aastamaksuga kui Prantsusmaa ja mitteresidendist juriidilise

isiku residendiriiigi vahel ei ole sõlmitud infovahetuse klauslit sisaldavat maksulepingut. Kaebuse esitaja, Prantsusmaal kinnisasja omav Liechtensteini aktsiaselts, on seisukohal, et see nõue piirab kapitali vaba liikumist ning on vastuolus EMP lepingu artikliga 40.

Prantsusmaa kohus soovib eelotsusetaotlusega teada, kas EMP lepingu artikkel 40 keelab olukorra, kus liikmesriigi maksuõigusnorm vabastab Prantsusmaal paiknevate kinnisasjade turuväärtuselt võetavast maksust seal asuvad äriühingud ning kehtestab EMP riigis, mis ei ole EL liikmesriik, asuvatele äriühingutele maksuvabastuse saamiseks tingimuse, et Prantsusmaa ja selle riigi vahel oleks sõlmitud infovahetuse klauslit sisaldav maksuleping.

2. Eesti seisukoht

Eelotsuse küsimus on Eesti jaoks oluline, kuna sellest peaks selguma, kas liikmesriigid võivad suhetes kolmandate, sealhulgas EMP riikidega, seada maksusoodustuse või –vabastuse tingimuseks infovahetuse klauslit sisaldava maksulepingu olemasolu. Eesti leiab, et kuigi selline tingimus võib kujutada endast kapitali vaba liikumise piirangut, on see õigustatud vajadusega säilitada maksujärelevalve tõhusus.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK 28. oktoobri 2010 otsus kattub Eesti seisukohaga, mille kohaselt vaidlusalused Prantsusmaa õigusnormid, mis kujutavad endast kapitali vaba liikumise piirangut, ei ole vastuolus EMP lepinguga.

8) C-384/09 Prunus (äriühingu maksustamine)

1. Vaidluse asjaolud ja Eesti seisukoht

Vaidluse asjaolud on sarnased eelmises punktis käsitletud eelotsusemenetluse C-79/09 (Rimbaud) asjaoludele. Ainus erinevus nende kohtuasjade vahel on see, et käesolevas kohtuasjas on tegemist kolmandate riikidega, samas kui Rimbaud' kohtuasi puudutab EMP liikmesriike. Seetõttu on nii Prantsusmaa kohtu esitatud eelotsuse küsimused kui ka Eesti seisukohad nendes asjades sarnased.

2. Menetluse seis: Kohtujuristi arvamus

Kohtujurist leiab oma 9. detsembri 2010 esitatud arvamuses sarnaselt Eesti seisukohaga, et vaidlusalused Prantsusmaa õigusnormid, mis kujutavad endast kapitali vaba liikumise piirangut, ei ole vastuolus ELTL-ga.

9) C-391/09 Runevic-Vardyn et Wardyn (pärinimede kirjutamine)

1. Vaidluse asjaolud

Leedu kohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, mis käsitleb liikmesriikide õigust kehtestada nimekirjutusreegleid. Kaebuse esitaja, kes on poola päritolu Leedu kodanik, abiellus Leedu Poola kodanikuga. Kuna Leedu reeglid Leedu kodakondsuse ja muu kodakondsusega isikute nimede kirjutamise kohta on erinevad, on selle tagajärjel ka abikaasade perekonnanimed erinevad. Keskseks küsimuseks on see, kas EL aluslepingu kodanike vaba liikumise õigust ja

mittediskrimineerimise põhimõtet käsitlevad sätted keelavad liikmesriikidel näiteks ainult oma riigikeele tähtede kasutamise või ainult ladina keele põhitähestiku tähtede kasutamise.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine EK-le oli oluline, et kaitsta Eesti nimekirjutamise regulatsiooni põhimõtet, mille kohaselt nimekirjutusreeglite kehtestamine on liikmesriigi pädevuses – liikmesriik võib otsustada näiteks keele säilimise huvides kasutada ainult riigikeele tähti või ainult ladina tähti ilma kohandusteta. See on vajalik objektiivsetel ja õiguspärastel kaalutlustel, milleks on põhiseadusega kaitstud riigikeele säilimise tagamine. Liikmesriigi kehtestatud eeskirju tuleks käsitada EÜ asutamislepinguga kokkusobimatuna ainult siis, kui nende praktikas kohaldamine põhjustaks EL kodanikule sellisel määral ebamugavust, et see takistaks tema vabadust teostada EÜ asutamislepingust tulenevat õigust vabale liikumisele EL liikmesriikide territooriumil.

3. Menetluse seis: Kohtujuristi arvamus

Kohtujurist leidis 16. detsembri 2010 arvamusel, et teiste liikmesriikide kodanike ja liikmesriigi enda kodaniku perekonnanime suhtes, mille ta on võtnud abielludes teise EL liikmesriigi kodanikuga, ei tohi kehtestada nimekirjutusreegleid, mis nõuavad nime riigikeelde transkribeerimist ning keelavad diakriitiliste märkide kasutamise. Kohtujurist rõhutab, et nimekirjutusreeglid ei tohi EL kodanike vaba liikumise õiguse teostamist ebaproportsionaalselt takistada.

10) C-434/09 McCarthy (topeltkodakondsus)

1. Vaidluse asjaolud

Ühendkuningriigi kohus on esitanud EK-le eelotsusetaotluse, milles soovib teada, kas isikule, kellel on rohkem kui ühe EL liikmesriigi kodakondsus ja kes elab riigis, mille kodanik ta on, kohaldatakse direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb EL kodanike õigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada. Kaebuse esitajal on nii Ühendkuningriigi kui ka Iirimaa kodakondsus. Kaebuse esitaja abiellus Jamaica kodanikuga, kellel puudub Ühendkuningriigi elamisluba, sest ta ei vasta sisserände-eeskirjas sätestatud nõuetele. Kaebuse esitaja ja tema abikaasa taotlesid vastavalt EL kodanikuna ja selle kodaniku abikaasana EL õiguse alusel elamisluba ja elamisõigust tõendavat dokumenti. Nende taotlust ei rahuldatud. Kaebuse esitaja väidab, et direktiiv 2004/38/EÜ on kohaldatav EL kodanike suhtes, kellel on rohkem kui ühe liikmesriigi kodakondsus ning kes elavad liikmesriigis, mille kodanikud nad on.

2. Eesti seisukoht

Eesti jaoks oli seisukoha esitamine oluline seetõttu, et juhul, kui EK tõlgendaks direktiivi Eesti seisukohtadele vastupidiselt, laiendaks see põhjendamatult direktiivi kohaldamisala ning annaks EL kodanikele võimaluse kasutada direktiivi mitte-eesmärgipäraselt. Direktiivi eesmärgiks on aga tagada EL kodanikele õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriigis, mille kodanikud nad ei ole.

3. Menetluse seis: Kohtujuristi ettepanek

Kohtujurist leidis 25. novembril 2010 esitatud arvamusel nagu Eesti, et isik, kellel on Iiri ja Ühendkuningriigi kodakondsus ja kes on elanud kogu oma elu Ühendkuningriigis, ei ole

soodustatud isik direktiivi tähenduses. Kohtujuristi arvates ei saa isikule, kes ei ole kunagi kasutanud vaba liikumise õigust, direktiivi sõnastusest, eesmärgist ega vaidlusaluse sätte kontekstist tulenevalt kohaldada direktiivi sätteid. Asjaolu, et isikul on topeltkodakondsus, ei tähenda, et ta võiks seetõttu olla justkui kasutanud vaba liikumise õigust.

11) C-445/09 IMC Securities (finantsinstrumendid, turu kuritarvitamine)

1. Vaidluse asjaolud

Madalmaade kohus esitas EK-le väärtpaberituru kuritarvitamist käsitleva eelotsusetaotluse, milles palub EK-l täpsustada direktiivi 2003/6/EÜ (turu kuritarvitamise direktiiv) kohaldamisala ning direktiivis kasutatud mõiste „finantsinstrumendi hinna ebaharilikul või kunstlikul tasemel kindlustamine“ tõlgendamist. Mõiste tõlgendamisest sõltub, kas kaebuse esitaja tegevust, mis seisnes tehingukorraldustega aktsia hinna mõjutamises lühikese aja jooksul, saab pidada väärtpaberituru kuritarvitamiseks.

2. Eesti seisukoht

Eesti jaoks oli seisukoha esitamine oluline, sest see võib mõjutada Eesti arusaama, millest oleme lähtunud ka oma väärtpaberituru seaduse vastuvõtmisel ja kohaldamisel. Kui EK tõlgendaks mõistet Eesti väärtpaberituru seadusest erinevalt, peaks Eesti muutma seaduse sõnastust ja kohaldamise praktikat. Eesti leiab, et see tooks kaasa olukorra, mis ei vastaks direktiivi eesmärgile, sest sellisel juhul jääks osa turuga manipuleerimise olukordi direktiivi kohaldamisalast välja.

Eesti toetab oma seisukohas mõiste „kindlustama“ laia tõlgendust, mis hõlmab ka sellise kunstliku hinnamuutuse põhjustamist, mis võib olla ka väga lühiajaline. Eesti tõlgenduse kohaselt kuulub käesolevas kohtuasjas käsitletav ettevõtja tegevus samuti turu kuritarvitamise mõiste alla.

3. Menetluse seis

Eesti esitas kirjalikud märkused 23. märtsil 2010.

12) C-541/09 Mohiuddin (politsei pädevus)

1. Vaidluse asjaolud

Itaalia kohus esitas eelotsusetaotluse määruse (EÜ) 882/2004 (mis käsitleb ametlikke kontrollid sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoiu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks) tõlgendamise kohta. Kaebuse esitaja väidab, et politseinikel ei olnud õigust ega pädevust tuvastada kauba mittenõuetekohasust, kuna tema hinnangul on tegemist ametliku kontrolliga, mida võivad määruse 882/2004 järgi teha üksnes selleks määratud pädeva asutuse sobiva kvalifikatsiooni, vajaliku väljaõppe ja kogemustega töötajad. Määruse tõlgendamisel on oluline küsimus, kas politseil on pädevus kontrollida toidualaste õigusnormide täitmist või võib seda teha vaid määruse nõuetele vastav pädev asutus.

2. Eesti seisukoht

Eesti jaoks oli seisukoha esitamine oluline, sest Eestis võib politsei kui üldine korrakaitseorgan teatud juhtudel rakendada edasilükkamatuid meetmeid pädeva haldusorgani asemel.

Seetõttu esitas Eesti seisukoha, milles leidis, et ehkki üldjuhul peavad sööda- ja toidualast järelevalvet tegema eriväljaõppega järelevalveasutuse töötajad, siis teatud juhtudel on politseil õigus teha selles valdkonnas esmaseid menetlustoiminguid, mis ei eelda erilist ettevalmistust.

3. Menetluse seis

EK presidendi 24. septembri 2010 määrusega kustutati kohtuasi registrist, kuivõrd eelotsust küsinud kohus võttis eelotsusetaotluse tagasi.

13) C-149/10 Chatzi (vanemapuhkus)

1. Vaidluse asjaolud

Kreeka kohus esitas küsimuse, kas direktiivile 96/34/EÜ lisatud raamkokkuleppe lapsehoolduspuhkuse kohta alusel tekib õigus saada lapsehoolduspuhkust iga sündinud lapse kohta, nii et mitmike sünni korral tekib nn „topeltõigus“ lapsehoolduspuhkusele. Kreekas on ette nähtud üheksakuuline lapsehoolduspuhkus (töötasu 100% säilitamisega), mida saab kasutada lapse nelja-aastaseks saamiseni. Kreeka kohtus algatatud asjas on hagejaks isik, kellel sündisid kaksikud. Olles olnud üheksa kuud lapsehoolduspuhkusel, esitas ta taotluse teise lapsega (tasustatavale) lapsehoolduspuhkusele jäämise kohta.

2. Eesti seisukoht

Eesti jaoks oli seisukoha esitamine oluline, sest kui EL õiguse kohaselt peaks lapsehoolduspuhkust arvestama iga sündinud lapse kohta eraldi, võib see Eestis kaasa tuua vanemahüvitise riigieelarveliste kulude kasvu. Sel juhul saaksid näiteks mõlemad vanemad viibida üheaegselt lapsehoolduspuhkusel ning taotleda eraldi laste kohta sama perioodi eest vanemahüvitist, seda nii mitmike kui ka järjestikku sündivate laste puhul.

Eesti on seisukohal, et raamkokkuleppe alusel ei teki õigust saada lapsehoolduspuhkust iga sündinud lapse kohta. Eesti tugines põhjendustele, et direktiiviga on jäetud liikmesriigile lai otsustusõigus ning direktiivi kohaselt on lapsehoolduspuhkuse eesmärk anda lapse eest tema õrnas eas hoolitsemiseks piisav võimalus.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK leidis 16. septembri 2010 otsuses sarnaselt Eestile, et kaksikute puhul ei teki õigust kahekordsele lapsehoolduspuhkusele. Raamkokkuleppe alusel ei teki õigus lapsehoolduspuhkusele mitte lapsel, vaid töötaval lapsevanemal ning topeltpuhkuse andmine mitmike vanemale võib pigem tekitada ebavõrdsust, sest mitmike eest hoolitsemine toimub samaaegselt ning mitmike ja ühe lapse vanema olukord erineb üksteisest üksnes ülesannete intensiivsuse, mitte kestuse poolest.

Kohus aga tunnistas mitmike sünniga seonduvat suuremat koormust ning pidas vajalikuks selle koormuse teatud proportsionaalsete riigisiseste meetmetega korvamist. Kohus rõhutas, et võrdse kohtlemise põhimõttest tulenevalt on riigi seadusandjal kohustus kehtestada vastavalt asjaomases

liikmesriigis kehtivale olukorrale selline lapsehoolduspuhkuse kord, mis vastab kaksikute vanemate erilistele vajadustele nii nende töö- kui ka perekonnaelus.

14) C-397/09 Scheuten Solar Technology (litsentsitasude maksustamine)

1. Vaidluse asjaolud

Hollandi äriühing, kes on Saksamaa äriühingu ainus osanik, andis viimasele laenu ning see maksis Hollandi äriühingule sellest tulenevalt intressi. Saksamaa seaduse järgi maksustati Saksa äriühingu makstud laenuintressid aga ettevõtlusmaksuga. Saksamaa äriühing leiab, et direktiivi kohaselt on keelatud maksustada intressimakseid sidusühingute vahel. Saksamaa kohus soovis EK-lt teada, kas intressi ja litsentsitasude direktiiv 2003/49/EÜ keelab üksnes intressi või litsentsitasu saaja maksustamise või ka nende maksja maksustamise. Lisaks soovis Saksa kohus teada, kas tuleks jätta maksuvabastus andmata, kui äriühingud ei ole maksustamise hetkeks täitnud omavahelise osaluse nõuet kaheaastase perioodi jooksul, aga see nõue võib täituda tulevikus.

2. Eesti seisukoht

Eestile on küsimus oluline seetõttu, et ka Eesti tulumaksuseaduse kohaselt peavad sidusühingule sätestatud tingimused olema täidetud litsentsitasu maksmise ajal vähemalt kaheaastase perioodi jooksul. Seega ei võimalda Eesti maksuvabastust, kui kahe aasta tingimus ei ole täidetud või täitub tulevikus. Tulevast tingimuse täitumist on väga raske tõendada ning see võib tekitada võimaluse maksustamisest hoidumiseks ning direktiivi kuritarvitamiseks.

Eesti on ka seisukohal, et direktiivi sõnastusest lähtuvalt on keelatud üksnes intressi või litsentsitasu saaja maksustamine. Seda järeldust kinnitab ka direktiivi eesmärk vältida liikmesriikidevahelist topeltmaksustamist, st maksustav liikmesriik on kohustatud andma maksusoodustust üksnes teise liikmesriigi äriühingule. Saksamaa võib aga enda ettevõtet maksustada ka intressimaksete osas.

3. Menetluse seis

Eesti esitas seisukoha 16. septembri 2010 suulisel istungil.

15) C-270/10 Gistö (EL institutsioonide ametnike ja nende pereliikmete maksustamine)

1. Vaidluse asjaolud

Soome kohus esitas EK-le küsimuse, kas EL institutsioonide ametnike maksustamisel tuleb nende residentsuse määramisel lähtuda privileegide ja immuniteetide protokollist või riigisisest õigusest. Kaebuse esitaja Lotta Gistö kolis 2003. aastal koos perekonnaga elama Luksemburgi, kus tema abikaasa asus EL institutsiooni teenistusse. Kaebuse esitaja maksustamisel 2007. aastal peeti teda, vaatamata sellele, et ta elab Luksemburgis, siiski Soome üldiseks maksukohuslaseks. Maksustamisel lähtuti privileegide ja immuniteetide protokollist, mille kohaselt säilib EL institutsioonis töötava isiku ja tema abikaasa suhtes üldine maksukohustus riigis, kus ta elas enne EL institutsioonis tööle asumist. Kaebuse esitaja toetub aga Soome seadusele, mille järgi ei loeta isikut üldiseks maksukohuslaseks, kui on möödunud kolm aastat tema riigist lahkumisest.

2. Eesti seisukoht

Eesti jaoks oli seisukoha esitamine oluline, sest sarnaselt Soomega lähtub Eesti EL institutsioonide ametnike residentsuse määramisel privileegide ja immunitetide protokollist, mitte riigisisest õigusest.

Eesti esitas seisukoha, et privileegide ja immunitetide protokoll tuleb käesolevas kohtuasjas tõlgendada nii, et selle kohaselt on kaebuse esitaja endiselt Soome resident. Kui riik, kuhu EL ametnik teenistusse asus, kohaldab protokollit 14 ja riik, kus isik peaks protokollit kohaselt resident olema, ei kohalda seda sätet, tekib olukord, kus isik ei ole resident üheski liikmesriigis. See tähendab, et teatud tululiigid võivad jääda maksustamata mõlemas liikmesriigis. Sellise eelise loomine EL ametnikele on põhjendamatu ega ole protokollit eesmärgiks.

3. Menetluse seis

Eesti esitas kirjalikud märkused 22. septembril 2010

16) C-157/10 Banco Bilbao (topeltnmaksustamise vältimine)

1. Vaidluse asjaolud

Kaebuse esitaja, Hispaania äriühing Banco Bilbao, sai Belgiast intressitulu, millelt tuli tasuda ettevõtte tulumaks. Kaebuse esitaja seda ei tasunud, sest nimetatud intressi suhtes kehtis Belgias maksuvabastus. Kaebuse esitaja arvas asjakohase ettevõtte tulumaksu summa Hispaanias tasutavast tulumaksu summast maha. Hispaania maksuamet asus aga seisukohale, et Hispaanias tasutavast tulumaksust võib maha arvata üksnes välisriigis tegelikult tasutud tulumaksu. Seetõttu ei lubanud ta kaebuse esitajal maha arvata Belgiast saadud intressilt tasutavat tulumaksu, mida tegelikkuses ei olnud tasutud Belgias kehtinud maksuvabastuse tõttu.

Kaebuse esitaja on aga seisukohal, et tegu on kapitali vabale liikumise piiranguga, sest Hispaanias asutatud äriühingud, kes investeerivad Belgias ja teenivad investeringult tulu, ei saa tulu Belgia antavast maksueelisest, sest lõpuks tuleb neil oma residendiriiigis tulumaks ikkagi tasuda.

2. Eesti seisukoht

Eesti jaoks oli seisukoha esitamine oluline, sest Eesti lubab samuti üksnes tegelikult tasutud maksu Eestis tasutavast tulumaksust maha arvata. Samast põhimõttest lähtub ka enamik kahepoolsetest topeltnmaksustamise vältimise lepingutest, mille Eesti on sõlminud.

Seetõttu esitas Eesti seisukoha, mille kohaselt ei ole antud juhul tegemist kapitali vaba liikumist takistava meetmega, mis oleks diskrimineeriva iseloomuga või oleks käsitletav muu õigustamatu piiranguna, mis paneb liikmesriigi residendid hoiduma investeringute tegemisest teises liikmesriigis. Tegu on lihtsalt ebasoodsa olukorraga, mis võib tuleneda erinevate liikmesriikide maksualase pädevuse paralleelsest teostamisest.

3. Menetluse seis

Eesti esitas kirjalikud märkused 4. novembril 2010.

III EUROOPA KOHTU ARVAMUSE ANDMISE MENETLUS

Euroopa Kohtult arvamuse küsimine asjas A-1/09 (kavandatud ühtse patendivaidluste lahendamise süsteemi loomist käsitleva lepingu kooskõla EÜ asutamislepinguga)

1. Taustainfo

Praegu on patendisüsteem Euroopas killustatud. Regionaalsel tasandil on olemas Euroopa Patendiorganisatsioon (EPO, hõlmab nii EL liikmesriike kui ka kolmandaid riike), millele lisanduvad riigisisised patendisüsteemid. Puudub aga ühtne patendivaidluste lahendamise kord. Nõukogu töörühmas on arutatud segalepingu kavandit, mille osalisteks oleks EL, kõik liikmesriigid ning kolmandad riigid, kes on Euroopa Patendiorganisatsiooni liikmed. Selle kohaselt loodaks Euroopa Patendikohus – ühtne patendivaidluste lahendamise süsteem, mis oleks eraldiseisev EL kohtuvaidlussüsteemist. Kuna sellise süsteemi loomiseks pretsedenti pole ning tekib mitmeid õiguslikke küsimusi, näiteks seoses EL õiguskorra autonoomsuse tagamisega, otsustas nõukogu küsida EK arvamust sellises põhimõttelises küsimuses nagu lepingu kavandi kooskõla EÜ asutamislepinguga. Eesti toetas EK-lt arvamuse küsimist.

2. Eesti seisukoht

Eesti võttis ühtset vaidluste lahendamise süsteemi pooldava seisukoha. Eesti hinnangul on kavandatav ühtse vaidluste lahendamise süsteemi loomist käsitlev leping kooskõlas EÜ asutamislepinguga ning Eesti esitas EK-le ka vastavad õiguslikud argumendid. Eesti leidis, et loodav süsteem ei sea põhimõtteliselt ohtu EL õiguse ülimuslikkuse põhimõtet ega EL õiguskorra autonoomiat, samuti ei muuda ta EK pädevuse põhiolemust.

3. Menetluse seis

Eesti esitas oma seisukohad EK-le 30. septembril 2009. Suuline istung toimus 18. mail 2010.

IV NÕUANDVA ARVAMUSE ANDMISE MENETLUS EFTA KOHTUS

E-4/09 Inconsult Anstalt (püsiva andmekandja mõiste)

1. Vaidluse asjaolud

Kohtuasjas on hagejaks Liechtensteini kindlustusandja Inconsult Anstalt, kelle juures viis Liechtensteini finantsturgude amet läbi auditi. Auditi tulemusena leidis finantsturgude amet, et kindlustusandja ei täida teavitamise kohustust. Kindlustusvahenduse direktiivi 2002/92/EÜ kohaselt peab klienti teavitama kirjalikus vormis või kasutades mõnda muud püsivat andmekandjat. Inconsult Anstalt leiab, et ta täidab kliendi teavitamise kohustust, kuna on avaldanud nõutud teabe oma veebilehel.

EFTA kohtult sooviti sisuliselt teada, mis tingimustel võiks veebileht olla direktiivi mõistes püsivaks andmekandjaks.

2. Eesti seisukoht

Kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis teavitamine ei puuduta ainult kindlustuslepinguid, vaid läbib mitmeid erinevaid lepinguliike ning kujutab endast seeläbi laiemat tsiviilõiguslikku küsimust, mistõttu on selle mõiste määratlemine Eesti jaoks oluline ning Eesti otsustas esitada kohtule oma seisukoha.

Eesti esitas seisukoha, et direktiivis toodud püsiva andmekandja kriteeriumid ei välista seda, et veebileht võiks olla püsivaks andmekandjaks. Oluline on aga iga kord hinnata, kas informatsioon on kliendile isiklikult suunatud, kas see säilib veebilehel muutumatuna, kas seda on võimalik taasesitada ning kas taasesitamine on võimalik piisava aja jooksul. Kuigi asjakohaste kriteeriumide täitmine on Eesti hinnangul küllaltki piiratud, ei saa väita, et see oleks võimatu.

3. Menetluse seis

Kohus tegi otsuse 27. jaanuaril 2010. Kohus leidis sarnaselt Eesti seisukohale, et veebileht võib olla püsivaks andmekandjaks, kui ta vastab direktiivis sätestatud kriteeriumidele. Igal üksikul juhtumil tuleb analüüsida, kas veebileht on püsivaks andmekandjaks. Kohus lähenes kriteeriumide hindamisele üldiselt ega kehtestanud veebilehele konkreetseid ja ammendavaid tehnilisi nõudeid selleks, et see vastaks püsiva andmekandja kriteeriumidele.

V STATISTIKA

1.1. Eesti osalusega menetlused EK-s, Üldkohtus ja EFTA kohtus*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Eelotsused	0	1	3	2	8	6	6
Otsesed kaebused, sh apellatsioonid	0	2	2	1	2	7	7
Menetluse astumine	2	2	1	0	1	0	0
Arvamused	0	0	0	0	0	1	0
EFTA kohus	0	0	0	0	0	1	0
Kokku: 55	2	5	6	3	11	15	13

* Tabelis väljatoodud statistika on koostatud selle põhjal, millal kohtuasi on Välisministeeriumis registreeritud.

1.2 Otsesed hagid

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-464/08	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Lõpetatud (kohtuotsus 03.09.2009)
T-324/05	Eesti Vabariik vs. Euroopa Komisjon	Lõpetatud (kohtuotsus 02.10.2009)
C-46/09	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Lõpetatud (hagist loobutud 25.01.2010)

C-328/09	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Lõpetatud (hagist loobutud 16.02.2010)
T-263/07	Eesti Vabariik vs. Euroopa Komisjon	Lõpetatud (kohtuotsus 23.09.2010)
C-515/09	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Poleli olev (kirjalik menetlus lõppenud)
C-527/09	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Lõpetatud (hagist loobutud 22.06.2010)
C-528/09	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Lõpetatud (hagist loobutud 30.09.2010)
C-195/10	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Lõpetatud (hagist loobutud 30.09.2010)
C-227/10	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Poleli olev (vastus 28.06.2010)
C-231/10	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Lõpetatud (hagist loobutud 30.09.2010)
C-306/10	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Poleli olev (vastus 12.08.2010)
C-505/09P	Apellatsioon: Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Poleli olev (repliik 01.07.2010)
C-535/09P	Apellatsioon: Eesti Vabariik vs. Euroopa Komisjon	Poleli olev (repliik 26.07.2010)
C-39/10	Euroopa Komisjon vs. Eesti Vabariik	Poleli olev (vasturepliik 14.06.2010)

1.3 Kohtuasjad, milles Eesti on menetlusse astunud

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
T-316/05	Küprose Vabariik vs. Euroopa Komisjon	Lõpetatud (kohtuotsus 02.10.2009)
C-54/08	Euroopa Komisjon vs. Saksamaa Liitvabariik (notarite kodakondsusnõue)	Poleli olev (kohtujuristi ettepanek 07.09.2010)

1.4 Eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukoha

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-359/08	Stichting Greenpeace Nederland (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	Lõpetatud (kohtumäärus 13.05.2009 (registrist kustutamine))

C-241/07	JK Otsa Talu (eelotsust taotlev kohus: Riigikohus, Eesti)	Lõpetatud (kohtuotsus 04.06.2009)
C-560/07	Balbiino (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	Lõpetatud (kohtuotsus 04.06.2009)
C-56/08	Pärlitigu (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	Lõpetatud (kohtuotsus 16.07.2009)
C-140/08	Rakvere Lihakombinaat (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	Lõpetatud (kohtuotsus 29.10.2009)
C-135/08	Rottmann (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Lõpetatud (kohtuotsus 10.03.2010)
C-440/08	Gielen (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	Lõpetatud (kohtuotsus 24.03.2010)
C-265/08	Federutility e.a. (eelotsust taotlev kohus: Itaalia)	Lõpetatud (kohtuotsus 20.04.2010)
C-62/09	Association of the British Pharmaceutical Industry (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	Lõpetatud (kohtuotsus 22.04.2010)
C-340/08	M jt (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	Lõpetatud (kohtuotsus 29.04.2010)
C-149/10	Chatzi (eelotsust taotlev kohus: Kreeka)	Lõpetatud (kohtuotsus 16.09.2010)
C-249/09	Novo Nordisk (eelotsust taotlev kohus: Tartu Ringkonnakohus, Eesti)	Pooleli olev (kohtujuristi arvamus 25.10.2010)
C-72/09	Établissements Rimbaud (eelotsust taotlev kohus: Prantsusmaa)	Lõpetatud (kohtuotsus 28.10.2010)
C-384/09	Prunus (eelotsust taotlev kohus: Prantsusmaa)	Pooleli olev (kohtujuristi ettepanek 9.12.2010)
C-391/09	Runevič-Vardyn ja Wardyn (eelotsust taotlev kohus: Leedu)	Pooleli olev (suuline istung 15.09.2010)
C-397/09	Scheuten Solar Technology (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Pooleli olev (suuline istung 16.09.2010)
C-434/09	McCarthy (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	Pooleli olev (kohtujuristi ettepanek 6.12.2010)
C-445/09	IMC Securities (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	Pooleli olev (kirjalikud märkused 23.03.2010)
C-541/09	Mohiuddin (eelotsust taotlev kohus: Itaalia)	Lõpetatud (kohtumäärus 24.09.2010 (registrist kustutamine))
C-523/09	Rakvere Piim ja Maag Piimatööstus (eelotsust taotlev kohus: Tartu Ringkonnakohtus, Eesti)	Pooleli olev (kirjalikud märkused 19.04.2010)
C-157/10	Banco Bilbao (eelotsust taotlev kohus: Hispaania)	Pooleli olev (kirjalikud märkused 21.07.2010)
C-270/10	Gistö (eelotsust taotlev kohus: Soome)	Pooleli olev (kirjalikud märkused 22.09.2010)

2. OSA

ÜLEVAADE EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSTEST

Esimeses peatükis sisaldub üldinfo rikkumismenetluste kohta. Esmalt on lühidalt kirjeldatud rikkumismenetluse olemust. Seejärel antakse kokkuvõtlik ülevaade kõigist Eesti vastu algatatud rikkumismenetlustest, sealhulgas esitatakse üldine statistika rikkumismenetluste algatamise ja lõpetamise kohta aastate ja ministeeriumide kaupa ning valdkonniti.

Teine peatükk annab ülevaate kõikidest 31. detsembri 2010 seisuga pooleli olevatest ja perioodil 2009-2010 lõpetatud rikkumismenetlustest.

I ÜLDINE INFORMATSIOON RIKKUMISMENETLUSTE KOHTA

1. Rikkumismenetluse olemus

Euroopa Komisjon (edaspidi *komisjon*) valvab EL õiguse rakendamise ja ülevõtmise järele. Üheks järelevalve teostamise viisiks on rikkumismenetlus, mille komisjon võib algatada, kui ta on arvamisel, et liikmesriik ei ole täitnud aluslepingutest tulenevat kohustust.

Rikkumismenetluse võib jagada kaheks osaks, millest esimene on ELTL artikli 258 ja teine ELTL artikli 260 lõike 2 alusel algatatud menetlus. Nii esimeses kui ka teises rikkumismenetluse ringis on võimalikud eel- ja kohtumenetlus.

1.1. Rikkumismenetlus ELTL artikli 258 alusel

Kui komisjon jõuab arvamusele, et liikmesriik ei täida aluslepingutest tulenevat kohustust, algatab ta ELTL artikli 258 kohaselt rikkumismenetluse.

1) Eelmenetlus

Eelmenetluse eesmärgiks on anda asjaomasele liikmesriigile ühelt poolt võimalus esitada oma vastuargumendid komisjoni esitatud väidetele ning püüda komisjoni veenda rikkumise puudumises ning teiselt poolt anda liikmesriigile enne kohtumenetluse alustamist võimalus täita EL õigusest tulenevaid kohustusi.

Eelmenetluse esimene etapp on komisjoni ametlik kiri. Selles sisaldub ülevaade komisjoni etteheitest ning üleskutse liikmesriigile anda omapoolsed selgitused. Pärast liikmesriigi seisukohtade läbivaatamist võib järgneda komisjoni põhjendatud arvamuse esitamine. Põhjendatud arvamuses kutsub komisjon liikmesriiki üles rikkumist kõrvaldama, sätestades selleks tähtaja. Kui liikmesriik ja komisjon ei jõua põhjendatud arvamuse staadiumis ühisele seisukohale, on komisjonil õigus esitada liikmesriigi vastu hagi Euroopa Kohtusse (EK). Eelmenetluse käigus jõutakse enamasti siiski mõlemaid pooli rahuldava tulemuseni, mis tähendab, et rikkumismenetlus üldjuhul eelmenetluse staadiumis ka lõpeb.

2) Kohtumenetlus

Kui liikmesriik ei järgi komisjoni esitatud põhjendatud arvamust komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Liidu Kohtusse. Lõpliku otsuse selle kohta, kas liikmesriik on EL õigust rikkunud või mitte, saab teha ainult EK, kes oma otsuses ELTL artikli 258 järgses menetluses kas tuvastab rikkumise olemasolu või selle puudumise. Kui liikmesriik kohtumenetluse käigus komisjoni arvamust järgib, võtab komisjon reeglina hagi tagasi ning kohtuasi kustutatakse registrist.

Kohtuotsusega tuvastatud rikkumise peab liikmesriik väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kõrvaldama nii kiiresti kui võimalik. Vastasel korral võib komisjon alustada rikkumismenetluse teist ringi artikli 260 lõike 2 alusel.

3) Trahvi ja/või põhisumma määramine

Kui enne Lissaboni lepinguga jõustunud muudatusi EL aluslepingutesse ei olnud selles staadiumis võimalik liikmesriiki rahalise karistusega sanktsioneerida, siis nüüd on see ELTL artikli 260 lõike 3 alusel direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise asjades võimalik. Novembris 2010 võttis komisjon vastu teatise põhimõtete ja piirmäärade kohta, mida hakkab kohaldama sellistes rikkumismenetlustes põhisumma või karistusmakse nõudmisel. Trahvi määrata saab siiski ainult kohus oma rikkumist tuvastavas otsuses. Kohus ei saa siin määrata suuremat põhisummat või karistusmakset, kui komisjon oma hagi on välja toonud.

4) Tähtajad

Komisjoni ametlikule kirjale vastamiseks on liikmesriigil tavaliselt aega 2 kuud. Seejärel on komisjonil juhul, kui ta ei nõustu liikmesriigi seisukohaga, õigus esitada põhjendatud aramus, millele reageerimiseks on liikmesriigil samuti tavaliselt aega 2 kuud. Kui liikmesriik ei ole täitnud oma kohustusi põhjendatud arvamuses ettenähtud tähtaja lõpuks, tekib komisjonil õigus liikmesriik kohtusse kaevata.

Eesti vastu algatatud rikkumismenetluste alusel, mis on kohtu faasi jõudnud, võib kokkuvõtlikult märkida, et ametlikust kirjast kohtusse hagi esitamiseni on komisjonil mitteõigeaegset ülevõtmist käsitlevate asjade puhul läinud keskmiselt 1,5 aastat ja sisuliste rikkumismenetluste puhul keskmiselt 2,1 aastat.

1.2. Rikkumismenetlus ELTL artikli 260 lõike 2 alusel

Kui liikmesriik ei kõrvalda rikkumist vaatamata EK otsusele artikli 258 alusel, võib komisjon alustada rikkumismenetluse teist ringi ELTL artikli 260 kohaselt. Erinevalt esimese ringi menetlusest, kus esemeks on EL õigusnormi rikkumine, on siin menetluse esemeks EK otsuse täitmata jätmine. Eesti vastu seni ühtki rikkumismenetlust artikli 260 lõike 2 alusel algatatud ei ole.

1) Menetlus

Ka selles menetluses toimub esmalt eelmenetlus. Alates Lissaboni lepingu jõustumisest võib komisjon EK-le hagi esitada juba pärast ametlikule kirjale vastamiseks antud tähtaja möödumist (puudub põhjendatud arvamuse staadium).

2) Trahvi ja/või põhisumma määramine

Kui EK tuvastab, et liikmesriik ei ole tema otsust täitnud, võib ta liikmesriigile määrata rahalise sanktsioonina põhisumma ja/või karistusmaksu. Siin on see võimalik nii mitteõigeaegse ülevõtmise asjades kui ka sisuliste rikkumiste puhul.

Komisjon teeb EK-le rahaliste sanktsioonide määramise ettepaneku. Lõpliku otsuse summade määramise kohta teeb aga EK, kes ei ole seotud komisjoni hagi esitatud summade suurusega.

2. Eesti vastu algatatud rikkumismenetlused: üldine statistika

Alates Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga on komisjon ELTL artikli 258 alusel käesoleva seisuga Eesti vastu algatanud 314 rikkumismenetlust. Neist on praeguseks menetlus lõpetatud 274 rikkumise puhul.

Rikkumismenetluste algatamine aastate kaupa

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Mitteõigeaegne ülevõtmine	72	50	38	34	21	18	21
Sisuline rikkumine	3	9	10	14	11	8	5
Kokku	75	59	48	48	32	26	26
Rikkumismenetlusi kokku algatatud 2004-2010: 314							

Rikkumismenetluste lõpetamine aastate kaupa

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Mitteõigeaegne ülevõtmine	0	98	42	33	24	22	14
Sisuline rikkumine	0	3	5	6	6	13	8
Kokku	0	101	47	39	30	35	22
Rikkumismenetlusi kokku lõpetatud 2004-2010: 274							

Kõik algatatud rikkumismenetlused ministeeriumide ja staadiumide kaupa 2004-2010

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud
Justiitsministeerium (JUM)	9	3		5
Haridus- ja Teadusministeerium (HTM)	6	2		6
Keskkonnaministeerium (KEM)	48	26	5	36
Kultuuriministeerium (KUM)	4	2		3
Majandus- ja Kommunikatsiooni-	71	17	6	62

ministeerium (MKM)				
Põllumajandusministeerium (PÕM)	55	0		55
Rahandusministeerium (RAM)	59	11	2	52
Siseministeerium (SIM)	14	5		14
Sotsiaalministeerium (SOM)	48	18	4	41
Kokku	314	84	17	274

Ülaltoodud tabelist on näha, et rikkumismenetlusi on seitsme aasta jooksul kõige rohkem algatatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (71, millest 9 on veel lõpetamata), Rahandusministeeriumi (59, millest 7 on veel lõpetamata), Põllumajandusministeeriumi (55, kõik on lõpetatud) ja Keskkonnaministeeriumi (48, millest 12 on lõpetamata) valitsemisalas.

Komisjon on rikkumismenetluse raames EK-sse Eesti vastu hagi esitanud kokku 17 korral. Enamikus EK-sse jõudnud rikkumismenetlustes on tegemist olnud direktiivi mitteõigeaegse ülevõtmisega. Kõige rohkem on kohtuni jõudnud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (6) ja Keskkonnaministeeriumi (5) valitsemisalas olevaid rikkumismenetlusi.

Üldjuhul on Eesti võtnud vajalikud meetmed hiljemalt paari kuu jooksul hagi saamisest, mistõttu on komisjon oma hagidest loobunud, ilma et oleks jõutud Eesti jaoks negatiivsete kohtuotsusteni. Kaks direktiivi ülevõtmise hilinemisega seotud kohtuasja on aga lõppenud Eesti jaoks rikkumist tuvastava kohtuotsusega, sest ülevõtmismeetmeid ei suudetud piisavalt kiiresti vastu võtta (II peatükis käsitletud kohtuasi C-464/08 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas ning kohtuasi C-515/09 Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas).

3. Rikkumiste laad ja põhilised valdkonnad

Alates 2004 Eesti vastu algatatud rikkumismenetlused puudutavad suures osas direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist (254). Ülejäänud 60 on sisulised rikkumismenetlused, mille komisjon on algatanud direktiivide mittenõuetekohase ülevõtmise, aluslepingute sätete või muude EL õigusaktide sisulise rikkumise küsimuses.

Kõik algatatud rikkumismenetlused 2004-2010: mitteõigeaegne ülevõtmine

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud	Pooleli
HTM	6	2	0	6	0
JUM	4	0	0	3	1
KEM	26	12	1	19	7
KUM	3	2	0	2	1
MKM	55	10	4	50	5
PÕM	55	0	0	55	0
RAM	51	9	1	48	3
SIM	13	4	0	13	0
SOM	41	14	4	37	4
Kokku	254	53	10	233	21

Kõik algatatud rikkumismenetlused 2004-2010: sisulised rikkumismenetlused

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud	Poleeli
HTM	0	0	0	0	0
JUM	5	3	0	2	3
KEM	22	14	3	17	5
KUM	1	0	0	1	0
MKM	16	7	4	12	4
PÕM	0	0	0	0	0
RAM	8	2	1	4	4
SIM	1	1	0	1	0
SOM	7	4	0	4	3
Kokku	60	31	8	41	19

II RIKKUMISMENETLUSED PERIOODIL 2009-2010

Ülevaate selles peatükis käsitletakse 31. detsembri 2010 seisuga poleeli olevaid rikkumismenetlusi ning ajavahemikul 2009-2010 lõpetatud rikkumismenetlusi. Poleeli olevaid rikkumismenetlusi on 40, millest 22 on ametliku kirja staadiumis, 12 põhjendatud arvamuse staadiumis ning 6 on jõudnud kohtumenetluseni. Komisjon on veel kahe rikkumismenetluse puhul teinud otsuse anda asi kohtusse, kuid hagisid Eesti veel saanud ei ole.

Poleeli olevad rikkumismenetlused ministeeriumide ja staadiumide kaupa

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	<i>Komisjon on teinud otsuse anda asi kohtusse</i>	Kohus
JUM	3	1		
HTM	0	0		
KEM	5	5	2	2
KUM	0	1		
MKM	5	3		1
PÕM	0	0		
RAM	6	0		1
SIM	0	0		
SOM	3	2		2
Kokku	22	12	2	6

Kokku on rikkumismenetlusi poleeli kõige rohkem KEM (12), MKM (9), RAM (7) ja SOM (7) valitsemisalas.

Poleeli olevast 40 rikkumismenetlusest 21 puudutavad direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist ning 19 puhul on tegu sisulise rikkumisega.

Järgnevalt käsitletakse kõigepealt kõiki mitteõigeaegse ülevõtmise asju vastavalt nende staadiumile ja seejärel kõiki sisulisi rikkumismenetlusi.

1. Mitteõigeaegne ülevõtmine

1.1. Pooleli olevad mitteõigeaegsed ülevõtmised

Alljärgnevalt on 21 pooleli olevat direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu algatatud rikkumismenetlust esitatud esmalt tabeli kujul, ministriumide ja staadiumide kaupa:

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM			
JUM	1		
KEM	3	3	1
KUM		1	
MKM	4		1
PÕM			
RAM	3		
SIM			
SOM	2		2
Kokku	13	4	4

Nagu tabelist nähtub, on mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu algatatud rikkumismenetlusi pooleli enim KEM (7) ja MKM (5) valitsemisalas.

Järgnevalt on rikkumismenetlused välja toodud üksahaaval menetluse seisu järgi: kõigepealt ametliku kirja staadiumis, seejärel põhjendatud arvamuse staadiumis ning kolmandaks kohtumenetluses olevad asjad.

1.1.1. Ametlikud kirjad

Rikkumismenetlus nr 2010/0059 (MKM) – direktiiv 2007/59/EÜ ühenduse raudteesüsteemis vedureid ja ronge juhtivate vedurijuhtide sertifitseerimise kohta. Direktiiv võeti lõplikult üle raudteeseaduse muutmise seadusega, mis jõustus 09.12.2010. Komisjoni on ülevõtmisest vastava andmebaasi kaudu teavitatud.

Rikkumismenetlus nr 2010/0063 (KEM) – direktiiv 2009/29/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et täiustada ja laiendada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi. Direktiiv võetakse üle välisõhu kaitse seaduse muutmise seadusega, keskkonnaministri määruse “Kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise loa taotlusele ja kauplemisloa sisule esitatavad nõuded, kauplemisloa andmise kord ning kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise aruande esitamise ja andmete tõendamise kord” muutmise määrusega ja Vabariigi Valitsuse määruse “Käitajate tegevusalade loetelu ja kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise kord” muutmise määrusega. Komisjonile saadetud vastuskirjas lubas Eesti direktiivi ülevõtmiseks vajalikud õigusaktid vastu võtta 2010. a

keskpaigaks. Praeguse seisuga plaanib Keskkonnaministeerium välisõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu esitada Vabariigi Valitsusele 2011. a alguses.

Rikkumismenetlus 2010/0458 (JUM) – direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ. Direktiiv on ülevõtmisel. Ülevõtmiseks on vastu võetud võlaõigusseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus, mis jõustub 01.07.2011. Samal kuupäeval jõustuvad ka rahandusministri määrus „Tarbijakrediidi kulukuse määra arvutamise kord“ ning justiitsministri määrus „Euroopa tarbijakrediidi standardinfo teabelehtede vormide kehtestamine“.

Rikkumismenetlus 2010/0460 (MKM) – direktiiv 2009/149/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/49/EÜ seoses ühiste ohutusnäitajate ja õnnetusjuhtumite maksumuse arvestamise ühiste meetoditega. Direktiiv on ülevõtmisel. Direktiivi ülevõtmine on kavandatud raudteeseaduse muutmise seaduse ning majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega „Raudteeliiklusõnnetuste jaotus ja ühised ohutusnäitajad“, mis on ettevalmistamisel Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis. Raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu kavatakse Vabariigi Valitsusele esitada aprillis 2011.

Rikkumismenetlus 2010/0624 (KEM) – direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik. Direktiiv on ülevõtmisel. Ülevõtvaks meetmeks on veeseaduse muutmise seadus, mis peaks vastu võetama 2011. a esimesel poolel.

Rikkumismenetlus 2010/0626 (KEM) – direktiiv 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas ning millega muudetakse nõukogu direktiive 82/176/EMÜ, 83/513/EMÜ, 84/156/EMÜ, 84/491/EMÜ, 86/280/EMÜ ja tunnistatakse need seejärel kehtetuks ning muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ. Direktiiv on ülevõtmisel. Ülevõtvaks meetmeks on keskkonnaministri määrus „Nõuded vesikonna veeseireprogrammide kohta“. Määrus on ministeeriumisisisel kooskõlastamisel ning võetakse eeldatavalt vastu 2011. a esimeste kuude jooksul.

Rikkumismenetlus 2010/0625 (MKM) – direktiiv 2008/57/EÜ ühenduse raudteesüsteemi koostalitlusvõime kohta uuestisõnastamine. Direktiivi ülevõtvaks meetmeks on majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus „Tava- ja kiirraudteesüsteemi koostalitluse tehniliste kirjelduste kohaldamise kord“. Määrus jõustus 11.12.2010. Komisjoni teavitamise andmebaasi kaudu edastati määruse terviktekst 09.12.2010.

Rikkumismenetlus 2010/0627 (MKM) – direktiiv 2009/131/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/57/EÜ ühenduse raudteesüsteemi koostalitlusvõime kohta VII lisa. Direktiivi ülevõtvaks meetmeks on majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus „Tava- ja kiirraudteesüsteemi koostalitluse tehniliste kirjelduste kohaldamise kord“. Määrus jõustus 11.12.2010. Komisjoni teavitamise andmebaasi kaudu edastati määruse terviktekst 09.12.2010.

Rikkumismenetlus 2010/0779 (RAM) – direktiiv 2009/27/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/49/EÜ teatavaid lisasid riskijuhtimist käsitlevate

tehniliste sätete osas. Direktiiv on ülevõtmisel. Osaliselt on direktiiv üle võetud Eesti Panga presidendi 21.12.2010. a määrusega nr 30, millega muudeti Eesti Panga presidendi 29.12.2006. a määrust nr 13 "Krediidiasutuse ja krediidiasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise ja arutamise kord", ning Eesti Panga presidendi 21.12.2010. a määrusega nr 31, millega muudeti Eesti Panga presidendi 27.03.2007. a määrust nr 4 "Krediidiasutuse ja krediidiasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide aruanded". Lõplikult võetakse direktiiv üle rahandusministri 21.08.2008. a määruse nr 26 „Investeerimisühingu ja investeerimisühingu konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise, arutamise ja aruandluse kord ning riskijuhtimise, omavahendite ja kapitali adekvaatsuse kohta teabe avalikustamise kord” muutmise, mis jõustub eeldatavalt 31.03.2011.

Rikkumismenetlus 2010/0780 (RAM) – direktiiv 2009/83/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/48/EÜ teatavaid lisasid seoses riskijuhtimist käsitlevate tehniliste sätetega. Direktiiv on ülevõtmisel. Osaliselt on direktiiv üle võetud Eesti Panga presidendi 21.12.2010. a määrusega nr 30, millega muudeti Eesti Panga presidendi 29.12.2006. a määrust nr 13 "Krediidiasutuse ja krediidiasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise ja arutamise kord" ja Eesti Panga presidendi 21.12.2010. a määrusega nr 31, millega muudeti Eesti Panga presidendi 27.03.2007. a määrust nr 4 "Krediidiasutuse ja krediidiasutuse konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide aruanded". Lõplikult võetakse direktiiv üle rahandusministri 21.08.2008. a määruse nr 26 „Investeerimisühingu ja investeerimisühingu konsolideerimisgrupi usaldatavusnormatiivide rakendamise, arutamise ja aruandluse kord ning riskijuhtimise, omavahendite ja kapitali adekvaatsuse kohta teabe avalikustamise kord” muutmise, mis jõustub eeldatavalt 31.03.2011.

Rikkumismenetlus 2010/0781 (RAM) – direktiiv 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas ning millega muudetakse nõukogu direktiive 82/176/EMÜ, 83/513/EMÜ, 84/156/EMÜ, 84/491/EMÜ, 86/280/EMÜ ja tunnistatakse need seejärel kehtetuks ning muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ. Direktiiv võeti üle finantsinspektsiooni seaduse, investeerimisfondide seaduse, krediidiasutuste seaduse ja väärtpaberituruse seaduse muutmise seadusega, mis jõustus 31.12.2010. Komisjoni teavitamise andmebaasi edastati kõigi nelja seaduse terviktekstid 21.12.2010.

Rikkumismenetlus 2010/0782 (SOM) – direktiiv 2009/112/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/439/EMÜ juhilubade kohta. Direktiiv võeti üle Vabariigi Valitsuse 29.09.2005. a määruse nr 257 „Mootorsõidukijuhi, trammijuhi ja juhtimisõiguse taotleja tervisenõuded, eelneva ja perioodilise tervisekontrolli tingimused ja kord ning tervisetõendite vormid“ muudatusega, mis jõustus 07.01.2010. Komisjoni teavitamise andmebaasi kaudu edastati vajalik teave 05.01.2010.

Rikkumismenetlus 2010/0783 (SOM) – direktiiv 2009/113/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/126/EÜ juhilubade kohta. Direktiiv võeti üle Vabariigi Valitsuse 29.09.2005. a määruse nr 257 „Mootorsõidukijuhi, trammijuhi ja juhtimisõiguse taotleja tervisenõuded, eelneva ja perioodilise tervisekontrolli tingimused ja kord ning tervisetõendite vormid“ muudatusega, mis jõustus 07.01.2010. Komisjoni teavitamise andmebaasi kaudu edastati vajalik teave 05.01.2010.

1.1.2. Põhjendatud arvamused

Rikkumismenetlus nr 2009/0335 (KEM) – direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE). Eesti vastas 29.03.2010 põhjendatud arvamusele, et direktiiv on osaliselt üle võetud avaliku teabe seaduse, maakatastriseaduse ja keskkonnaregistri seadusega. Komisjon tegi 24.11.2010 otsuse anda Eesti kohtusse. Direktiivi lõplikuks ülevõtmiseks on vajalik kehtestada ruumiandmete seadus, mis võeti 09.12.2010 Riigikogu menetlusse.

Rikkumismenetlus nr 2010/0060 (KUM) – direktiiv 2007/65/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 89/552/EMÜ audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv). Direktiiv võeti üle meediateenuste seadusega, mille väljakuulutamise otsus tehti 29.12.2010. Komisjoni andmebaasi kaudu on direktiivi ülevõtmisest teavitatud.

Rikkumismenetlus nr 2010/0220 (KEM) – direktiiv 2008/101/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et lisada lennutegevus ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi. Direktiiv on ülevõtmisel. Direktiiv võetakse Eesti õigusesse üle välisõhu kaitse seaduse muutmise seadusega, Vabariigi Valitsuse 18.01.2005. a määruse nr 8 “Käitajate tegevusalade loetelu ja kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise kord” muutmise ja keskkonnaministri 03.02.2005. a määruse nr 5 “Kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise loa taotlusele ja kauplemisloa sisule esitatavad nõuded, kauplemisloa andmise kord ning kasvuhoonegaaside lubatud heitkogustega kauplemise aruande esitamise ja andmete tõendamise kord” muutmise ja välisõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu esitatakse Vabariigi Valitsusele 2011. a alguses. Määrused kehtestatakse kohe pärast seaduse vastuvõtmist. Nii seaduse kui ka määruste eelnõud on ministeeriumisisel koostööstamisel.

Rikkumismenetlus nr 2010/0459 (KEM) – direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta. Direktiiv on ülevõtmisel. Direktiiv võetakse Eesti õigusesse üle välisõhu kaitse seaduse muutmise seadusega, keskkonnaministri määrusega “Välisõhu saastatuse taseme piir- ja sihtväärtused, saasteaine sisalduse muud piirnõrmid ning nende saavutamise tähtsused”, keskkonnaministri 22.09.2004. a määruse nr 120 “Välisõhu saastatuse taseme määramise kord” muutmise ja keskkonnaministri määrusega “Piirkonna välisõhu kvaliteedi parandamise tegevuskava sisule esitatavad nõuded ja tegevuskava koostamise kord”. Välisõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu esitatakse Vabariigi Valitsusele 2011. a alguses. Määrused kehtestatakse kohe pärast seaduse vastuvõtmist. Nii seaduse kui ka määruste eelnõud on ministeeriumisisel koostööstamisel.

1.1.3. Kohus

Kohtuasi nr C-515/09 rikkumismenetluses nr 2008/0396 (KEM) – Eesti sai EK-lt 23.12.2009 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti Vabariik on jätnud täitmata direktiivist 2006/21/EÜ (kaevandustööstuse jäätmete käitlemise ja direktiivi 2004/35/EÜ muutmise kohta) tulenevad kohustused. Eesti vastas 02.02.2010, et direktiiv võetakse üle

jäätmeseaduse ja maapõuseaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis kavatsetakse esitada Vabariigi Valitsusele 2010. aasta I kvartalis. Peale seaduse vastuvõtmist jõustuvad direktiivi täielikuks ülevõtmiseks vajaminevad rakendusaktid, mis on ette valmistatud. Euroopa Kohus tegi 29.07.2010 Eesti suhtes rikkumist tuvastava kohtuotsuse. Rikkumine jätkus ka pärast kohtuotsust kuni keskkonnaministri määruse „Kaevandamisjätmete käitlemise kord“ jõustumiseni 14.11.2010.

Kohtuasi nr C-306/10 rikkumismenetlus nr 2008/0653 (MKM) – Eesti sai 28.06.2010 EK-lt komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti Vabariik ei ole teatanud direktiivi 2005/47/EÜ (Euroopa Raudteede Ühenduse (CER) ja Euroopa Transporditöötajate Föderatsiooni (ETF) vahelise raudteesektoris piiriüleseid koostalitusteenuseid osutavate liikuvate töötajate töötingimuste mõningaid aspekte käsitleva kokkuleppe kohta) ülevõtmiseks vajalikest õigusnormidest. Direktiivi ülevõtmiseks vajalik raudteeseaduse muutmise seadus jõustus 09.12.2010. Asjakohane teave lisati komisjoni andmebaasi 29.11.2010.

Kohtuasi nr C-407/10 rikkumismenetluses nr 2009/0032 (SOM) – Eesti sai EK-lt 16.08.2010 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti Vabariik ei ole teatanud direktiivi 2007/47/EÜ (millega muudetakse nõukogu direktiivi 90/385/EMÜ aktiivseid siirdatavaid meditsiiniseadmeid käsitlevate liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise kohta ja nõukogu direktiivi 93/42/EMÜ meditsiiniseadmete kohta ning direktiivi 98/8/EÜ, mis käsitleb biotsiidide turuleviimist) ülevõtmiseks vajalikest meetmetest. Eesti vastas 04.10.2010, et tunnistas rikkumist ning et direktiivi ülevõtmiseks vajalik biotsiidiseadus on vastu võetud ja välja kuulutatud ning meditsiiniseadme seaduse muutmise seaduse eelnõu on saadetud Riigikogu täiskogu 29.09.2010 päevakorda ettepanekuga lõpetada esimene lugemine. Praeguseks on direktiiv üle võetud meditsiiniseadme seaduse ja euro kasutusele võtmise seaduse muutmise seadusega, mis jõustus 10.12.2010. Asjakohane teave on ka komisjoni andmebaasi lisatud.

Kohtuasi nr C-408/10 rikkumismenetluses nr 2009/0033 (SOM) – Eesti sai EK-lt 16.08.2010 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti Vabariik ei ole teatanud direktiivi 2008/13/EÜ (millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/539/EMÜ veterinaarmeditsiinis kasutatavaid elektromeditsiiniseadmeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta) ülevõtmiseks vajalikest meetmetest. Direktiiv võeti üle toote nõuetele vastavuse seadusega, mis jõustus 01.10.2010. Asjakohane teave on ka komisjoni andmebaasi kaudu edastatud.

1.2. Lõpetatud rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades

Rikkumismenetlus nr 2010/0062 (MKM) – direktiiv 2009/4/EÜ, mis käsitleb sõidumeerikute andmete võltsimise vältimiseks ja tuvastamiseks võetavaid vastumeetmeid ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/22/EÜ, mis käsitleb nõukogu määruste (EMÜ) nr 3820/85 ja (EMÜ) nr 3821/85 rakendamise miinimumtingimusi seoses autovedudega seotud sotsiaalõigusnormidega ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 88/599/EMÜ. Direktiiv võetakse üle uue liikluseadusega, mis jõustub 01.07.2011. Komisjon tegi otsuse rikkumismenetlus lõpetada 30.09.2010.

Rikkumismenetlus nr 2010/0315 (PÕM) – direktiiv 2008/90/EÜ puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta. Direktiiv 2008/90/EÜ on praeguseks üle võetud taimekaitseseaduse, taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse ning geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadusega ning taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse, maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse ning riigilõivu muutmise seadusega. Komisjon tegi otsuse rikkumismenetlus lõpetada 30.09.2010.

Rikkumismenetlus nr 2010/0457 (PÕM) – direktiiv 2007/43/EÜ millega sätestatakse lihakanade kaitse miinimumeeskirjad. Eesti teatas komisjonile, et direktiiv on üle võetud. Direktiivi ülevõtmiseks oli vajalik loomakaitse seaduse muutmine ja põllumajandusministri määruse vastuvõtmine. Loomakaitse seaduse muudatused jõustusid 23.06.2010 ja põllumajandusministri 27.07.2010. a määrus nr 84 „Nõuded broilerite pidamise, selleks ettenähtud ruumi või ehitise ja broilerite pidamise koolituse kohta“ jõustus 01.08.2010. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 30.09.2010.

Rikkumismenetlus nr 2010/0058 (KEM) – direktiiv 2007/60/EÜ üleujutusrisi hindamise ja maandamise kohta. Põhjendatud arvamusele vastamise tähtaeg on 28.08.2010. Direktiiv on üle võetud veeseaduse ja kemikaaliseaduse muutmise seadusega. Komisjon tegi otsuse rikkumismenetlus lõpetada 30.09.2010.

Rikkumismenetlus nr 2010/0061 (RAM) – direktiiv 2007/66/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiive 89/665/EMÜ ja 92/13/EMÜ riigihanketingute sõlmimise läbivaatamise korra tõhustamise osas. Direktiiv võeti üle riigihangete seaduse muutmise seadusega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 03.06.2010.

Rikkumismenetlus nr 2009/2007 (KEM) – direktiiv 2006/117/Euratom radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuste vedude järelevalve ja kontrolli kohta. Direktiiv võeti üle kiirguseseaduse muutmise seaduse ja Vabariigi Valitsuse 8. juuli 2004. a määruse nr 241 „Radioaktiivsete jäätmete sisse-, välja- ja läbiveo dokumentide menetlemise korra erisused lähtuvalt päritolu- ja sihtriigist“ muutmise seadusega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 18.03.2010.

Rikkumismenetlus nr 2009/0501 (SOM) – direktiiv 2009/9/EÜ, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/82/EÜ veterinaarravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EMPs kohaldatav tekst). Direktiiv võeti üle sotsiaalministri 18.02.2005. a määruse nr 28 „Ravimi müügiloa taotluse liigid ja vorminõuded, täiendava dokumentatsiooni loetelu, täiendavale dokumentatsioonile esitatavad nõuded, taotluse erialase hindamise tasu suurus taotluse eri liikide kaupa ning tasu arvestamise ja tasumise kord“ muutmise määrusega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 05.05.2010.

Rikkumismenetlus nr 2009/0444 (SOM) – direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes. Direktiiv võeti üle soolise võrdsuslikkuse seadusega, mille asjakohased muudatused jõustusid 23.10.2009. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 18.03.2010.

Rikkumismenetlus nr 2009/0445 (JUM) – direktiiv 2007/36/EÜ noteeritud äriühingute aktsionäride teatavate õiguste kasutamise kohta. Direktiivi täielikuks ülevõtmiseks oli vajalik äriseadustiku ja Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse muutmine. Asjakohased muudatused jõustusid 15.11.2009. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 28.01.2010.

Rikkumismenetlus nr 2009/0336 (MKM) – direktiiv 2007/58/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/440/EMÜ ühenduse raudteede arendamise kohta ning direktiivi 2001/14/EÜ raudteeinfrastruktuuri läbilaskevõimsuse jaotamise ja raudteeinfrastruktuuri kasutustasude kehtestamise kohta. Direktiiv võeti üle raudteeseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadusega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 05.05.2010.

Rikkumismenetlus nr 2009/0338 (MKM) – direktiiv 2008/68/EÜ ohtlike kaupade siseveo kohta. Direktiiv võeti üle raudteeseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadusega ning teede- ja sideministri 14. detsembri 2001. a määruse nr 118 “Ohtlike veoste autoveo eeskiri” muutmiselega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 05.05.2010.

Rikkumismenetlus nr 2009/0337 (PÕM) – direktiiv 2008/62/EÜ, millega sätestatakse teatavad erandid kohalike ja piirkondlike oludega kohanenud ja geneetilisest erosioonist ohustatud põllukultuuride rahvaselektioonsortide ja sortide heakskiitmiseks ning kõnealuste rahvaselektioonsortide ja sortide seemnete ning seemnekartuli turustamiseks. Direktiiv võeti üle taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse ning sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõuga. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 20.11.2009.

Rikkumismenetlus nr 2009/0238 (RAM) – direktiiv 2007/44/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 92/49/EMÜ ning direktiive 2002/83/EÜ, 2004/39/EÜ, 2005/68/EÜ ja 2006/48/EÜ seoses finantssektoris osaluse omandamise ja selle suurendamise tehingute suhtes rakendatava usaldusväärse hindamise menetluskorra ja kriteeriumidega. Direktiiv võeti üle investeerimisfondide seaduse, kindlustustegevuse seaduse, krediitiasutuste seaduse, väärtpaberituruse seaduse ja Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse muutmise seadusega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 20.11.2009.

Rikkumismenetlus nr 2009/0152 (SIM) – direktiiv 2001/40/EÜ kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta. Direktiiv võeti üle 2007. aastal politiseaduse, välismaalaste seaduse, väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse, isikut tõendavate dokumentide seaduse ning piirivalveseaduse muutmise seadusega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 20.11.2009.

Kohtuasi nr C-464/08 rikkumismenetluses nr 2007/0898 – Eesti sai EK-lt 03.11.2008 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palus tuvastada, et Eesti ei ole õigeaegselt üle võtnud direktiivi 2005/65/EÜ sadamate turvalisuse tugevdamise kohta. Eesti nõustus oma 12.12.2008 vastuses komisjoni etteheitega ning teavitas komisjoni, et direktiivi ülevõttev sadamaseadus on Riigikogus menetlemisel. EK tegi 03.09.2009 rikkumist tuvastava otsuse. See on esimene kord, kui EK tuvastas Eesti-poolse EL õiguse rikkumise. Praeguseks on direktiiv sadamaseadusega üle võetud.

Kohtuasi nr C-46/09 rikkumismenetluses nr 2004/2200 – Eesti sai EK-lt 10.02.2009 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palus tuvastada, et Eesti ei ole õigeaegselt üle võtnud direktiivi 2000/59/EÜ laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete kohta sadamates. Eesti võttis direktiivi ülevõtmiseks vajaliku sadamaseaduse vastu enne kohtuotsuse kuulutamist ja komisjon võttis hagi tagasi. Eesti sai EK-lt kohtuasja registrist kustutamise määruse 25.01.2010.

Kohtuasi nr C-328/09 rikkumismenetluses nr 2008/0394 – Eesti sai EK-lt 17.08.2009 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palus tuvastada, et Eesti ei ole õigeaegselt üle võtnud direktiivi 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega. Direktiivi ülevõtmiseks vajalik soolise võrdõiguslikkuse seaduse, võrdse kohtlemise seaduse ja Eesti Vabariigi töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu võeti vastu enne kohtuotsuse kuulutamist ja komisjon võttis hagi tagasi. Eesti sai 16.02.2010 EK-lt kohtuasja registrist kustutamise määruse.

Kohtuasi nr C-527/09 rikkumismenetluses nr 2008/0518 (RAM) – Eesti sai EK-lt 31.12.2009 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palus tuvastada, et Eesti Vabariik on jätnud täitmata direktiivist 2006/43/EÜ (mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit) tulenevad kohustused. Eesti vastas 10.02.2010, et direktiivi ülevõtmiseks vajalik audiitortegevuse seadus on vastu võetud. Eesti sai 22.06.2010 EK-lt kohtuasja registrist kustutamise määruse.

Kohtuasi nr C-231/10 rikkumismenetluses nr 2009/0153 (KEM) – Eesti sai EK-lt 18.05.2010 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palus tuvastada, et kuna Eesti Vabariik ei ole vastu võtnud kõiki direktiivi 2006/118/EÜ (mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest) ülevõtmiseks vajalikke õigusnorme ja/või ei ole komisjonile nendest teatanud, on Eesti Vabariik rikkunud direktiivist tulenevaid kohustusi. Eesti vastas 28.06.2010, et direktiivi täielikuks ülevõtmiseks vajalik veeseaduse ja kemikaaliseaduse muutmise seaduse eelnõu võeti 16.06.2010 vastu. Komisjon tegi otsuse hagist loobumise kohta 11.10.2010.

2. Sisulised rikkumismenetlused

Alljärgnevalt vaadeldakse rikkumismenetlusi, milles Eesti on komisjoni arvates sisuliselt rikkunud EL õigust.

2.1. Pooleli olevad sisulised rikkumismenetlused

Esmalt esitatakse pooleli olevad sisulised rikkumismenetlused kokkuvõtlikult tabeli kujul, ning seejärel käsitletakse neid üksikhaaval, tuues välja komisjoni etteheite ja Eesti vastuse.

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM			
JUM	2	1	

KEM	2	2	1
KUM			
MKM	1	3	
PÕM			
RAM	3		1
SIM			
SOM	1	2	
Kokku	9	8	2

Tabelist on näha, et sisulisi rikkumismenetlusi on pooleli kõige rohkem KEM (5) ja RAM (4) valitsemisalas.

2.1.1. Ametlikud kirjad

Rikkumismenetlus nr 2005/2165 (RAM, SOM) – komisjon leiab 23.03.2007 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi), kuna Eestis kohaldatakse vähendatud käibemaksumäära imikumähkmete käibele, impordile ja ühendusesisesele omandamisele. Eesti nõustus 21.05.2007 vastuses komisjoni seisukohaga, lubades algtada vajaliku õigusakti muutmise. Imikumähkmete käibemaksumäära puudutav sotsiaalministri määrus jõustus 01.04.2010.

Rikkumismenetlus nr 2006/2231 (JUM) – komisjon leiab 19.10.2006 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud EÜ asutamislepingu artiklitest 43 ja 45 ning direktiivist 89/48/EÜ tulenevaid kohustusi. Komisjon on seisukohal, et Eestis kehtestatud kodakondsusnõue notarite kutseala puhul ei ole põhjendatud ning notari kutsele ei saa kohaldada EÜ artiklit 45. Eesti märkis 14.12.2006 vastuses, et Notariaat täidab Eesti õiguskaitse-süsteemis olulisi funktsioone, mis õigustab notarite tegevuse arvamist EÜ asutamislepingu artiklis 45 nimetatud erandvaldkonna alla ja seega ka liikmesriigi õigust kujundada selle organisatsioonilist struktuuri iseseisvalt, vajaduse korral piirates EÜ asutamislepingu teise jao vabadusi. Samas teatas Eesti, et on valmis kaaluma kodakondsuse nõudest loobumist. Sellest tulenevalt töötati välja äriseadustiku, mittetulundusühingute seaduse ja nendega seonduvate teiste seaduste muutmise seadus, millega kaotati kodakondsusnõue. Seadus võeti Riigikogus vastu 04.06.2008 ja jõustus 10.07.2008.

Rikkumismenetlus nr 2007/2236 (KEM) – komisjon leiab 23.11.2009 täiendavas ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2000/60/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik). Eesti nõustus 29.03.2010 vastuses komisjoni etteheidetega ja lubas direktiivi üle võtta veeseaduse ja kemikaaliseaduse muutmise seadusega. Veeseaduse ja kemikaaliseaduse muutmise seadus võeti vastu 16.06.2010. Asjaomane informatsioon on edastatud ka komisjoni andmebaasi kaudu.

Rikkumismenetlus nr 2008/4851 (RAM) – komisjon leiab 09.10.2009 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole praeguse teabe alusel täielikult täitnud EÜ asutamislepingu artiklitest 49 ja 56 ning Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklitest 36 ja 40 tulenevaid kohustusi. Komisjoni hinnangul seisneb nimetatud kohustuste rikkumine selles, et Eesti käsitleb Eesti lepinguliste investeerimisfondide kinnisvaratulu teistes EL-i liikmesriikides ja EFTA/EMP riikides asutatud

võrreldavate lepinguliste investeerimisfondide samasugusest tulust soodsamalt. Eesti lubas 11.02.2010 vastuses muuta tulumaksuseadust. Vajalikud seadusemuudatused on Rahandusministeeriumis väljatöötamisel.

Rikkumismenetlus nr 2010/2040 (KEM) – komisjon leiab 07.05.2010 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2000/53/EÜ (kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta). Eesti nõustus komisjoni etteheidetega ja on komisjonile teada andnud, et direktiivi ülevõtmiseks vajalik Vabariigi Valitsuse määrus „Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad“ jõustus 09.07.2010, majandus- ja kommunikatsiooniministri 24. augusti 2004. a määruse nr 175 „Mootorsõiduki ja selle haagise registreerimise eeskiri“ muudatus jõustus 18.09.2010 ning keskkonnaministri määrus „Mootorsõiduki osade märgistamise viis ja kord“ jõustub 01.01.2011.

Rikkumismenetlus 2010/2044 (SOM, JUM, HTM, KUM) – komisjon leiab 01.10.2010 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivile 1999/70/EÜ lisatud raamkokkuleppe tähtajalise töö kohta klausleid 3, 4 ja 5. Täpsemalt on komisjon seisukohal, et Eestis puuduvad meetmed, mis võimaldaksid vältida koosseisuväliste teenistujatega, akadeemilise personaliga ja loominguliste töötajatega järjestikuste tähtajaliste töölepingute sõlmimise kuritarvitamist. Tulenevalt asjaolust, et tegemist on keeruliste ja põhimõtteliste küsimustega, mis hõlmavad mitme ministeeriumi vastutusala, palus Eesti ametlikule kirjale vastamiseks kaks kuud ajapikendust. Uueks vastamistähtajaks määras komisjon 01.02.2011.

Rikkumismenetlus nr 2010/2090 (RAM) – komisjon leiab 28.06.2010 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täielikult üle võtnud direktiivi 2003/41/EÜ (tööandjapensioni kogumisasutuste tegevuse ja järelevalve kohta). Komisjoni hinnangul ei ole Eesti üldse üle võtnud direktiivi artikleid 15, 16 ja 17 ega ole täielikult üle võtnud artikleid 6, 9, 11, 12, 18 ja 20. Eesti tunnistas 28.10.2010 vastuses komisjoni etteheiteid ning teatas komisjonile, et peab veel põhjalikult analüüsima, millisel viisil asjaomased muudatused Eesti õigusaktidesse teha.

Rikkumismenetlus 2010/2128 (MKM) – komisjon leiab 01.10.2010 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud direktiivist 2009/28/EÜ (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta) tulenevat kohustust võtta vastu riiklik taastuvenergia tegevuskava ja esitada see komisjonile hiljemalt 30.06.2010. Eesti vastas komisjonile 01.12.2010, et Eesti riiklik taastuvenergia tegevuskava aastani 2020 ning selle rakendusplaan aastateks 2010–2013 võeti vastu 25.11.2010 Vabariigi Valitsuse korraldusega.

Rikkumismenetlus 2010/2139 (JUM) – komisjon leiab 25.11.2010 ametlikus kirjas, et Eesti on jätnud täitmata avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamist käsitlevas direktiivis 2003/98/EÜ sätestatud kohustused, eelkõige need, mis on ette nähtud direktiivi artiklites 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10 ja 11. Tulenevalt asjaolust, et tegemist on keeruliste ja Eesti avaliku teabe seadust puudutavate küsimustega, mis hõlmavad mitme ministeeriumi vastutusala, palus Eesti ametlikule kirjale vastamiseks kaks kuud ajapikendust. Komisjon andis Eestile pikendust ning kinnitas uueks vastamise tähtajaks 25.03.2011.

2.1.2. Põhjendatud arvamused

Rikkumismenetlus nr 2006/2053 (MKM) – komisjon märgib 12.12.2006 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei täida direktiivist 2003/54/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju) tulenevaid kohustusi. Komisjoni etteheited puudutavad hankekonkursi korraldamist uute elektrienergia tootmisvõimsuste ehitamiseks, reguleeriva asutuse pädevust, avalike teenuste osutamise kohustust ja AS Eesti Energia müügikohustust käsitlevaid direktiivi sätteid. Eesti vastas 16.11.2007, et nõustub komisjoni teatud etteheidetega ning vajalikud direktiivi sätted võetakse üle elektriturseaduse muutmise seadusega. Eesti ei nõustunud komisjoni etteheidetega, mis puudutas elektritootjatele pandud müügikohustust.

Rikkumismenetlus nr 2006/2520 (SOM) – komisjon juhib 06.06.2008 põhjendatud arvamuses tähelepanu sellele, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivist 2002/73/EÜ (millega muudetakse nõukogu direktiivi 76/207/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses töö saamise, kutseõppe ja edutamisega ning töötingimustega) tulenevaid kohustusi. Eesti ei nõustunud 11.08.2008 vastuses komisjoniga punktis, mis puudutab rasedusega seotud diskrimineerimist. Ülejäänud punktide kohta märkisime, et ebakõlad kõrvaldatakse soolise võrdõiguslikkuse seaduse (edaspidi *SoVS*), avaliku teenistuse seaduse (edaspidi *ATS*) ja Eesti Vabariigi töölepingu seaduse muutmise seaduse (edaspidi *TLS*) eelnõu, võrdse kohtlemise seaduse (edaspidi *VKS*) eelnõu ja töölepingu seaduse eelnõuga. Teavitasime, et *SoVS*, *ATS* ja *TLS* muutmise eelnõu kiideti Vabariigi Valitsuses heaks 17.07.2008, võrdse kohtlemise seaduse eelnõu on Riigikogus läbinud esimese lugemise ning uue töölepingu seaduse eelnõu võeti Riigikogu menetlusse 18.06.2008. Praeguseks on nimetatud seadused vastu võetud ja jõustunud ning komisjoni teavitamise andmebaasi ka asjakohased märkused tehtud.

Rikkumismenetlus nr 2007/2060 (SOM) – komisjon leiab 22.03.2009 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole täielikult üle võtnud direktiivile 1996/34/EÜ lisatud raamkokkulepet (lapsehoolduspuhkuste kohta). Eesti selgitas 25.05.2010 vastuses, et pärast komisjoni ametlikule kirjale vastamist (21.05.2007) toimus Eestis tööõiguse reform, mille käigus võeti 17.12.2008 vastu uus töölepingu seadus, mis jõustus 01.07.2009. *TLS* koondab endas lisaks töölepingut puudutavale regulatsioonile töötasu, töö- ja puhkeaja, puhkuse ja varalise vastutuse regulatsiooni. Senikehtinud Eesti Vabariigi töölepingu seadus, palgaseadus, töö- ja puhkeaja seadus ning puhkuseseadus tunnistati *TLS* jõustumisel kehtetuks. Vastuseks põhjendatud arvamusele andis Eesti 25.05.2010 komisjonile teada oma seisukoha, et Eesti on kõik raamkokkuleppe klauslid nõuetekohaselt üle võtnud.

Rikkumismenetlus nr 2007/2274 (MKM) – komisjon juhib 02.02.2009 põhjendatud arvamuses tähelepanu, et Eesti ei ole komisjoni teavitanud direktiivi 95/21/EÜ (sadamariikide laevakontrolli kohta) täitmiseks vajalike õigusaktide vastuvõtmisest, millest komisjon järeldab, et Eesti ametiasutused ei kohalda siiani nimetatud direktiivi artiklis 19a ettenähtud karistusi. Eesti vastas 02.04.2009, et direktiivi ülevõtmiseks vajalik meresõiduohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu on ministeeriumidevahelisel kooskõlastamisel ja see võetakse eeldatavalt vastu hiljemalt

2009. aasta juunis. Meresõiduohutuse seadus on sadamaseaduse muutmise seaduse koosseisus jõustunud 10.07.2009 ning vastav informatsioon on ka komisjoni andmebaasi lisatud.

Rikkumismenetlus nr 2008/2087 (MKM) – komisjon leiab 09.10.2009 põhjendatud arvamuses, et Eestil on endiselt puudusi direktiividest 91/440/EMÜ ja 2001/14/EÜ (esimese raudteepaketi direktiivid) tulenevate kohustuste täitmisel (oluliste ülesannete sõltumatus ja reguleerimisorgan). Eesti tunnistas 26.02.2010 vastuses komisjoni etteheiteid ja vastas, et neid on osaliselt võimalik lahendada raudteeseaduse muutmise seadusega, mille muudatus jõustus 27.02.2010. Direktiivi korrektseks ülevõtmiseks on aga vajalik AS Eesti Raudtee restruktureerimine, mille ajakava Eesti vastuskirjas esitas.

Rikkumismenetlus nr 2008/2188 (KEM) – komisjon leiab 03.11.2009 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole veel saavutanud PM₁₀ piirtasemetest kinnipidamist ning kuna Eestis on ületatud PM₁₀ piirtasemeid mitu aastat järjest ja Eesti ei ole esitanud asjaomast teadet, ei ole Eesti täitnud direktiivist 1999/30/EÜ (vääveldioksiidi, lämmastikdioksiidi ning lämmastikdioksiidide, tahkete osakeste ja plii piirtasemete kohta) tulenevaid kohustusi. Eesti andis 07.01.2010 vastuses teada, et prognooside kohaselt ei ületa Eesti enam peenosakeste piirväärtusi välisõhus ning et varasematel ületamistel on olnud erinevad põhjused. Eesti teavitas, et valmimas on põhjalik analüüs aastatel 2005-2007 toimunud peenosakeste piirväärtuste ületamise kohta, mis esitatakse komisjonile 2010. aasta jaanuari jooksul. 2008. aasta andmed Põhja-Eesti ja Lõuna-Eesti tsooni kohta esitati komisjonile asjakohase andmebaasi kaudu detsembris 2010.

Rikkumismenetlus nr 2008/2292 (KEM) – komisjon leiab 29.01.2009 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2008/1/EÜ (saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta). Eesti leiab 29.03.2010 vastuses, et komisjoni etteheidete osas on direktiivis sätestatu riigisisese õigusega üle võetud sisuliselt õigesti. Suurema õigusselguse tagamiseks plaanib Eesti mitmeid seadusemuudatusi. Suurem osa neist puudutab saastuse kompleksse vältimise ja kontrollimise seaduse (edaspidi SVKS) muutmist. Kuna SVKS muutmise menetlemine on aeganõudev, siis soovib Eesti ühildada selle muutmise nõukogu ja Euroopa Parlamendi menetluses oleva tööstusheite direktiivi ülevõtmisega. Selline lahendus teeniks parima õiguspraktika huve. SVKS muudatused on plaanis jõustada 2011. aasta jooksul, kuid täpsem ajakava sõltub tööstusheite direktiivi jõustumisest. Valitsusväliste organisatsioonide kaabeõigust puudutava etteheite kõrvaldamiseks on vaja vastu võtta uue keskkonnaseadustiku üld- ja eriosa seadus. Kuna Eesti ei ole komisjoni siiani direktiivi nõuetekohasest ülevõtmisest teavitanud, tegi komisjon 24.11.2010 otsuse anda Eesti kohtusse.

Rikkumismenetlus nr 2009/2128 (JUM) – komisjon leiab 22.03.2010 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole üle võtnud direktiivi 1999/44/EÜ (tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta). Eesti andis 25.05.2010 vastuses teada, et on jätkuvalt seisukohal, et Eesti võlaõigusseaduse § 230 lõikes 1 kasutatav termin „lubadus“ hõlmab endas ka direktiivis sätestatud garantiiga seotud reklaami. Direktiivi asjaomase artikli selgemaks ülevõtmiseks täpsustatakse võlaõigusseaduses ka reklaami mõistet. Võlaõigusseaduse muutmise seadus võeti vastu 12.01.2011.

2.1.3. Kohus

Kohtuasi nr C-39/10 rikkumismenetluses nr 2006/4221 (RAM) – Eesti sai EK-lt 01.02.2010 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti ei täida EL toimimise lepingu artiklist 45 ja Euroopa Majanduspiirkonna artiklist 28 tulenevaid kohustusi (mõlemad sätted puudutavad töötajate vaba liikumist), sest Eesti tulumaksuseadusega ei ole ette nähtud üksikisiku tulumaksuvabastuse andmist sellistele mitteresidentidele, kelle kogusissetulek on nii väike, et nende suhtes kohaldataks tulumaksuvabastust, kui nad oleksid residentidest maksumaksjad. Komisjon leiab, et erinev kohtlemine maksuvabastuse võimaldamisel kujutab endast vaba liikumise piirangut. Eesti vastas 11.03.2010, et ei tunnista komisjoni hagi. Otseste maksude valdkond on liikmesriikide pädevuses, kellel on vaid kohustus vältida diskrimineerimist. Residentid ja mitteresidentid ei ole otseste maksustamise puhul üldjuhul võrreldavas olukorras, seega ei saa rääkida ka diskrimineerimisest. Sarnases olukorras Eesti residentidega on vaid need mitteresidentid, kes saavad enamiku tulust Eestis, ning selle jaoks on tulumaksuseaduses ette nähtud 75% künnis – kui mitteresidendi Eestis saadav tulu selle ületab, kohaldatakse talle ka tulumaksuvabastust.

Kohtuasi nr C-227/10 rikkumismenetluses nr 2007/2482 (KEM) – Eesti sai EK-lt 18.05.2010 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti ei ole täitnud direktiivist 2001/42/EÜ (teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta) tulenevaid kohustusi. Eesti tunnistas 28.06.2010 vastuses, et ei ole nimetatud direktiivi täielikult ja nõuetekohaselt üle võtnud ning vastas, et direktiivi täielikuks ülevõtmiseks ette nähtud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seaduse eelnõu on esitatud Riigikogule menetlemiseks. Nimetatud seaduseelnõu jõustus 26.11.2010. Komisjoni andmebaasi kaudu edastati vastuvõetud seaduse tekst 17.11.2010.

2.2. Lõpetatud sisulised rikkumismenetlused

Rikkumismenetlus nr 2008/2334 (RAM) – komisjon leiab 23.03.2009 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täielikult täitnud oma kohustust EÜ asutamislepingu artikli 43 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu asjaomase sätte kohaselt, käsitledes Eestis residentist äriühingu vara viimist selle ühest riigisisestest filiaalist teise või Eestis asuvast peakontorist välisriigis asuvasse püsivasse tegevuskohta soodsamalt kui (mitteresidendi) Eestis asuva püsiva tegevuskoha vara väljaviimist Eestist. Eesti vastas 21.05.2009, et tulumaksuseadus on asutamislepingu artikli 43 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu asjaomase sättega kooskõlas. Eesti muutis tulumaksuseadust sõnastuse parandamiseks. Komisjon tegi otsuse rikkumismenetluse lõpetamise kohta 24.11.2010.

Rikkumismenetlus nr 2007/2103 (RAM) – komisjon leidis 01.12.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei täida EÜ asutamislepingu artiklitest 12, 18 ja 56 ning EMP lepingu artiklitest 4 ja 40 tulenevaid kohustusi, käsitledes annetusi teiste liikmesriikide ning EMP/EFTA riikide organisatsioonidele vähem soodsalt kui Eestis asutatud organisatsioonidele tehtud annetusi. Asjaomased seadusemuudatused on tehtud ning komisjon otsustas 24.11.2010 rikkumismenetluse lõpetada.

Rikkumismenetlus nr 2009/2167 (MKM) – komisjon leidis 26.06.2009 ametlikus kirjas, et Eesti ei täida määruse (EÜ) nr 1228/2003 (elektrimääruse) artikli 5 lõigetest 2 ja 3, artiklist 9 ja artikli 12 lõikest 1 ning ülekoormuse juhtimise suuniste punktidest 1.9, 3.2, 3.5, 5.1 ja 5.4-5.7 tulenevaid kohustusi. MKM koostas komisjoni etteheidetele vastamiseks analüüsi, mille kohaselt nõustus Eesti komisjoni etteheidetega vaid osaliselt. Komisjon otsustas rikkumismenetluse lõpetada 24.06.2010.

Rikkumismenetlus nr 2008/2275 (SOM) – komisjon leidis 30.01.2009 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud kohustusi, mis tulenevad direktiivi 98/83/EÜ (olmevee kvaliteedi kohta) artiklist 3, artiklist 4, I lisa B osa ning I lisa C osa koostoimest artikliga 5, artiklist 6, II lisa tabeli B1 koostoimest artikliga 7, III lisa 2. osa koostoimest artikliga 7, artiklist 7 ning artiklist 8. Eesti vastas komisjonile, et ametliku kirja ajaks olid mitmed komisjoni poolt viidatud sätted juba üle võetud. Direktiiv võeti lõplikult üle sotsiaalministri 01.07.2001 määruse nr 82 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid” muutmisega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 20.11.2009.

Rikkumismenetlus nr 2006/2145 (KEM) – komisjon leidis 27.06.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole üle võtnud direktiivi nr 92/43/EMÜ (looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta) nelja sätet. Direktiiv võeti üle looduskaitseaduse muutmise seadusega ja keskkonnaministri 20. detsembri 2005. a määruse nr 79 „Riikliku Looduskaitsekeskuse põhimäärus“ § 2 lõike 1 punktiga 10 täiendamisega. Komisjon tegi rikkumismenetluse lõpetamise otsuse 28.01.2010.

Kohtuasi nr C-528/09 rikkumismenetluses nr 2007/2074 (KEM) – Eesti sai EK-lt 31.12.2009 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti ei ole täitnud direktiivist 2002/96/EÜ (elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta) tulenevaid kohustusi. Eesti vastas hagile 02.02.2010, et direktiivi täielikuks ülevõtmiseks vajalikud sätted koondatakse jäätmeseaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõusse, mis kavatakse esitada Vabariigi Valitsusele 2010. aasta I kvartalis. Jäätmeseaduse ja maapõueseaduse muutmise seadus on vastu võetud ja komisjoni teavitati sellest 05.07.2010 välisministri kirjaga. Eesti sai 25.10.2010 EK-lt kohtuasja registrist kustutamise määruse.

Kohtuasi nr C-195/10 rikkumismenetluses nr 2006/2481 (KEM) – Eesti sai EK-lt 27.04.2010 komisjoni hagiavalduse, milles komisjon palub tuvastada, et Eesti Vabariik ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 1999/31/EÜ (prügilate kohta). Eesti vastas 07.06.2010, et keskkonnaministri määruse muudatused jõustusid 2009. aasta suvel, kuid direktiivi ülevõtmiseks vajalik jäätmeseaduse ja maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu planeeritakse vastu võtta 2010. aasta juuni lõpuks. Jäätmeseaduse ja maapõueseaduse muutmise seadus on vastu võetud ja komisjoni on sellest teavitatud välisministri 05.07.2010 kirjaga. Eesti sai 08.11.2010 EK-lt kohtuasja registrist kustutamise määruse.